

ความจริงของคดีที่ดิน และกระบวนการยุติธรรม

๒. ชุมชนหนองกินเพล จ.อุบลราชธานี

๒.๑ ความเป็นมา

ชุมชนหนองกินเพลอยู่ที่ตำบลบุงหวาย และตำบลหนองกินเพล ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมตั้งถิ่นฐานมานานกว่า ๒๐๐ ปี และตั้งเป็นตำบลบุงหวายเมื่อราว ๗๐ ปี ก่อนจะแยกหมู่บ้านมาตั้งเป็นตำบลหนองกินเพล ในปี พ.ศ.๒๕๒๔ ทั้งสองตำบลอยู่ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีพื้นที่ด้านหนึ่งติดแม่น้ำอีกด้านติดถนน

สถานการณ์ที่ดินเดิมชาวบ้านส่วนใหญ่ถือครองที่ดินทำการเกษตรแปลงเล็กแปลงน้อยสืบต่อมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ มีการบุกเบิกที่ดินกว้างขวางขึ้นเพื่อส่งเสริมการปลูกอ้อย มัน และอ้อยในช่วงเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ ในราวปี พ.ศ.๒๕๐๒ เป็นต้นมาโดยประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ชาวบ้านบางรายมี ส.ค.๑ ในปี พ.ศ.๒๔๙๗ และใบจองในปี พ.ศ.๒๕๑๐ การใช้ที่ดินจึงสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่นมีการซื้อขายที่ดินกันบ้างภายในชุมชนเองแต่ไม่มากนัก ต่อมาพื้นที่ทั้งสองตำบลนับหมื่นไร่จากทั้งหมดราวสามหมื่นไร่ มีปัญหาถูกนายทุนแอบอ้างสิทธิในที่ดินชาวบ้านจึงเกิดข้อพิพาทกัน นายทุนนำคดีขึ้นศาลฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหาย ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน เรื่องราวเกิดมายาวนานกว่า ๔๐ ปี มีการรวมตัวกันร้องเรียนกับหน่วยงานของรัฐแต่ปัญหายังไม่ยุติ

๒.๒ ลำดับเหตุการณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ปัญหาที่ดินเริ่มขึ้นเมื่อนายสม (นามสมมุติ)^[2] ซึ่งเดิมเป็นครูและต้องการสมัครเป็นผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มาคุยหาเสียงกับชาวบ้านว่าถ้าได้รับเลือกตั้งจะช่วยออกโฉนดที่ดินให้ชาวบ้าน จนได้รับเลือกเป็น ส.ส. ในปี พ.ศ.๒๕๑๑ และราษฎรจำนวน ๕ ราย ซึ่งเป็นกลุ่มกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่เป็นทีมงานนายสมได้ออกโฉนดที่ดิน^[3] ขณะเดียวกันนั้นนายสมก็เริ่มหาซื้อที่ดินจากชาวบ้านไปด้วย^[4] โดยบอกกับชาวบ้านว่า “ถึงขายที่ให้ผมแต่พี่น้องก็ยังสามารถทำกินในที่ดินได้เหมือนเดิม” ต่อมานายสมได้มอบหมายให้ภรรยาคือนางบัว (นามสมมุติ) ดูแลกิจการและธุรกรรมการเงิน และทำการซื้อที่ดิน เช่นสัญญาซื้อขายกันส่วนใหญ่ที่ทำการกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีชาวบ้านกลุ่มแรกๆ ที่ขายได้เงินครบจำนวนแต่มีจำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่ใช้วิธีให้ชาวบ้านเช่นสัญญาซื้อขายไว้ล่วงหน้า^[5] แล้วจ่ายมัดจำไว้ ๕๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจ่ายเป็นเช็คธนาคารให้กับชาวบ้าน^[6]

เมื่อชาวบ้านนำเช็คธนาคารไปขึ้นเงินพบว่าไม่สามารถขึ้นเงินได้เพราะไม่มีเงินในบัญชี จึงมาขอรับเงินจากนายสมและนางบัวแต่ก็ถูกปฏิเสธ ชาวบ้านจึงทำ

^[2]เดิมเป็นคนในตำบล ปุงหาวย. อาชีพเป็นครูและได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในปี ๒๕๑๑ ต่อมา ในปี ๒๕๑๗ นาย ส.ได้ร่วมเป็นผู้ก่อตั้งพรรค ร. และเป็นหัวหน้าพรรค

^[3]การสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่า ๕ รายแรกที่ได้ออกโฉนดที่ดินไม่ได้ขายที่ แต่ออกโฉนดได้เพราะเป็นลูกน้องเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน นายสม ช่วยดำเนินการให้ กำนันผู้ใหญ่บ้านเข้ากับเขา แต่ไม่ทุกคน

^[4]นางบัว ภรรยา นายสม ลงพื้นที่หาผู้ใหญ่บ้านกำนันและให้ชาวบ้านลงรายมือชื่อที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ใครอยากได้เอกสารสิทธิ์มาลงชื่อ นางบัวมาหลายเที่ยว ครั้งหลังมาเก็บใบจองของชาวบ้านไปของส่วนที่มีใบจอง ส่วนที่ไม่มีก็ลงรายชื่อไว้ เทียวสุดท้ายมาตกลงว่าจะขายไหม ใครจะขายที่ดินก็ให้ลงลายมือชื่อจะขอซื้อ ที่ดินตอนนั้นเป็นทางเกวียน ทางหินลูกรังยังไม่เจริญ ลำบาก ไปตลาดนั่งรถม้าไป ๒ บาท ติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านกำนัน บอกว่าไม่ขายจะเอาฟรี รายชื่อที่เขาได้แล้วก็เอาไปหมด ชาวบ้านทำประโยชน์มาเรื่อย คนที่ขายก็ขาย (สัมภาษณ์ นาย ว.)

^[5]จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านเล่าว่าการติดต่อซื้อที่ดินจากชาวบ้าน หากไม่ขายจะมีการข่มขู่ว่าจะเอาที่ดินฟรีๆ และให้ข้อสังเกตว่าในวันที่ประชาชนเช่นสัญญาซื้อขาย มีการออกใบจองพร้อมกันในวันที่ ๑๗ ธ.ค.๑๔ และพบว่ามีกรสวมสิทธิหลายรายรวมทั้งสวมสิทธิไปออกโฉนด และภายหลังที่ออกใบจอง มีการออกโฉนด นำที่ดินบางส่วนบริเวณบ้านขัวไม่แก่นไปจำนองกับกรมสวัสดิการทหารบก นางบัว.ยังนำที่ดินไปจำนองกับธนาคารและบริษัท ส. ซึ่งเชื่อว่าเป็นของนางบัว.เองและมาไถ่ถอนในปี ๒๕๑๔ ซึ่งเชื่อว่าเป็นการพอกโฉนดที่ดินที่ออกโดยมิชอบเพราะไม่เคยเข้าไปรังวัดและทำกินเลย (ไม่ประสงค์ออกนาม, ๒๕๕๐)

^[6]ราคาที่ดินที่ซื้อในขณะนั้นราวไร่ละ ๔๐๐-๕๐๐ บาท

กินในที่ดินเดิมต่อไป แต่ที่ดินที่ซื้อจากชาวบ้านนายสมก็เอาไปออกโฉนด^[7] ต่อมาโฉนดที่ดินถูกนำไปจำหน่ายกับธนาคารเอเชียทรัสต์จำกัด ธนาคารทหารไทย กองสวัสดิการทหารบก บริษัทก่อสร้าง^[8] และที่อื่นๆ อีกซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้สำหรับที่ดินที่จำหน่ายกับธนาคารต่อมาได้ถูกยึด^[9] ขายทอดตลาด

ในราวปี พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๒๖ นางบัว ถูกนาง อ. ภรรยาซื้อขายนายสมฟ้อง^[10] ศาลสั่งให้ล้มละลายและสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของนางบัว ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๒๘ นายสม เสียชีวิต นาย ม. ผู้เป็นบุตรร้องต่อศาลเป็นผู้จัดการมรดก นาย ม. จึงมีบทบาทในเรื่องที่ดินในช่วงต่อจากนายสม และนางบัว ช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๑ ทนายความ ๒ คน^[11] ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ บอกชาวบ้านว่าจะช่วยให้ได้ที่ดินคืนและออกโฉนดได้ ชาวบ้านนำไปจองมาให้ เซ็นชื่อยินยอมและจ่ายเงินให้ แต่ต่อมามีหลักฐานการถือครองที่ดินของชาวบ้านเหล่านั้นกลับกลายเป็นหลักฐานว่าได้ซื้อหรือเช่าที่ดินจากนางบัว และมีการเรียกเก็บค่าเช่าที่ดินจากชาวบ้าน หากผู้ใดขัดขืนก็จะถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ นำเรื่องขึ้นฟ้องศาลและบังคับคดี

ล้อมกรอบ ๑ • กรณีปลอมหลักฐานการซื้อขาย

กรณีนาย ม. ฟ้องนาย ค. เป็นจำเลยว่าได้ซื้อที่ดินมือเปล่าจำนวน ๒ แปลง เนื้อที่ ๗ ไร่ ๓ งานมาจากจำเลย จำเลยได้สละการครอบครองในที่ดินให้โจทก์นับแต่วันที่มีการซื้อขาย จำเลยได้อาศัยสิทธิอยู่บนที่ดินของจำเลยทั้ง

^[7]ชาวบ้านคนหนึ่งเล่าว่าไปพบนายสม เพื่อขอรับเงินที่สำนักงานในเมือง นาย สม บอกว่ายกเงินค่าวงมัดจำ ๕๐๐ บาทให้ ส่วนที่ดินไม่เอาแล้ว และยังบอกให้ชาวบ้านลงชื่อไว้เพื่อจะได้ช่วยออกโฉนดที่ดินให้ ชาวบ้านส่วนหนึ่งลงชื่อไว้ และต่อมารายชื่อเหล่านั้นถูกนำไปออกโฉนดในชื่อของคนอื่น

^[8]การวิเคราะห์จากหลักฐานเอกสารของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน พบว่าการจำหน่ายกับบริษัทก่อสร้างแห่งหนึ่ง มีการทำโฉนดใหม่หลายครั้ง จำนวนแปลงที่ปลดจำนอง ๑๔ แปลง และมีที่ดินอีกจำนวนมากไม่ได้ปลดจำนองและจากเอกสารผู้รับจำนองกับผู้จำหน่ายเป็นลายเซ็นเดียวกัน แสดงว่าบริษัท ก่อสร้างนี้เป็นของภรรยา ส.ส. อยู่แล้ว การนำที่ดินเข้าจำหน่ายน่าจะตั้งใจและวางแผนใดๆ ไว้ล่วงหน้า

^[9]แปลงที่จำหน่ายกับธนาคารขอยเป็นแปลงเล็กๆ ขนาด ๓ ไร่ แยกออกไปอยู่ในหลายหมู่บ้าน บางแปลงยังมีสภาพเป็นป่ารกชัฏ ทำให้ยากแก่การตรวจสอบและไม่สามารถชี้จุดแนวเขตที่ดินและขายทอดตลาดได้

^[10]นาง อ. อ้างว่านางบัว นำที่ดินไปจำหน่ายกับตนไว้

^[11]อ้างว่าเป็นทนายของ ธกส. และเรียกเก็บเงินชาวบ้านรายละ ๑,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท ในการต่อสู้คดี

๒ แปลง ต่อมาโจทก์ประสงค์เข้าครอบครองที่ดินพิพาทและแจ้งให้จำเลยและ
 บริวารออก จำเลยเพิกเฉย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายขอให้บังคับให้จำเลย
 และบริวารขนย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินและชดใช้ค่าเสียหาย จำเลยให้การ
 ว่าไม่เคยขายและสละการครอบครองที่ดินตามฟ้องทั้ง ๒ แปลงให้กับโจทก์ แต่
 ได้ขายที่ดินให้กับนาย ด. ไปแล้ว และนาย ด. ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินตามฟ้องทั้ง
 ๒ แปลง ฟ้องของโจทก์ขาดอายุความ โจทก์นำสืบว่าได้พบจำเลยและนำสัญญา
 ซื้อขายที่จำเลยทำไว้กับโจทก์ให้จำเลยดู จำเลยยอมรับว่าขายที่ดินแล้วและได้
 อยู่ทำประโยชน์ที่ดินในฐานะตัวแทนของโจทก์ โจทก์จึงแจ้งแก่จำเลยว่ายอม
 ให้อยู่ไปสักพักก่อนหากต้องการใช้ที่ดินจะแจ้งให้ออก จำเลยตกลง ในการตรวจ
 สอบเอกสารการซื้อขายที่ดินพบว่าจำเลยได้ลงลายมือชื่อในเอกสารอีกหนึ่ง
 ฉบับคือเอกสารการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (ท.ด.๑) และหนังสือมอบ
 อำนาจทั่วไป ต่อมาโจทก์ต้องการขายที่ดินให้บุคคลภายนอกจึงมีหนังสือส่ง
 ทางไปรษณีย์ตอบรับให้จำเลยออกจากที่ดิน จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวตาม
 มติแจ้งและใบตอบรับ แต่ปรากฏเพิกเฉยไม่ยอมออกจากที่ดิน ทำให้โจทก์ได้
 ได้รับความเสียหาย จำเลยนำสืบว่าไม่รู้จักโจทก์ แต่รู้จักนางบัว ภรรยานายสม
 ซึ่งเป็นบิดามารดาของโจทก์ ที่ดินตามฟ้องเป็นที่ดินแปลงเดียวเนื้อที่ ๗ ไร่ เมื่อ
 สิบปีมาแล้วขายให้นาย บ. นับแต่นั้นมาจำเลยไม่เคยเข้ายุ่งเกี่ยวในที่ดินแปลง
 นี้อีกเลย ทราบว่านาย บ. และบริวารได้ทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนี้มาจนถึง
 ปัจจุบัน จำเลยได้ลงลายมือชื่อสัญญาซื้อขายที่ดินดังกล่าว จำเลยได้ลงลายมือ
 ชื่อไว้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ที่ลงลายมือชื่อไว้เพราะเนื่องจากจำเลยเคยขาย
 ที่ดินริมแม่น้ำมูลเนื้อที่ ๒๖ ไร่ ให้กับนางบัว ทราบว่าที่ดิน ๒๖ ไร่ นางบัวนำ
 ไปออกโฉนดแล้ว ศาลพิเคราะห์การนำสืบของโจทก์และจำเลยแล้วเห็นว่าเรื่อง
 การขายที่ดินให้นาง ก. ไม่ได้ให้การไว้ในคำให้การซึ่งยกอ้างไว้ในคำเบิกความ
 แม้จำเลยจะอ้างว่าเป็นรายละเอียดที่สามารถนำสืบในชั้นเบิกความได้ แต่ใน
 คำเบิกความของจำเลยก็ได้บอกว่าที่ดิน ๒๖ ไร่ ที่ขายให้นางบัว ได้ออกเป็น
 โฉนดแล้ว หากเอกสารที่จำเลยลงลายมือชื่อมอบให้นางบัว จริง นางบัวก็ต้อง

นำเอกสารไปใช้ในการออกโฉนดที่ดินแล้วซึ่งพนักงานที่ดินก็ต้องยึดเก็บเอกสารที่ดินทั้ง ๒ ฉบับไว้ในการออกโฉนด แต่กลับเป็นว่าเอกสารทั้งสองฉบับยังอยู่ในมือโจทก์ จึงเชื่อว่าลงลายมือชื่อในเอกสารเพื่อขายที่ดินตามฟ้องให้โจทก์จริง และปรากฏในเอกสารว่าจำเลยในฐานะผู้ขายจะยอมส่งมอบการครอบครองแทนพื้นที่ที่ต้องการ แสดงว่าจำเลยได้ครอบครองที่ดินดังกล่าวแทนโจทก์ ส่วนที่จำเลยอ้างว่าที่ดินตามฟ้องเป็นที่ดินแปลงเดียวกันนั้นเห็นว่าในคำให้การจำเลยให้การไว้ชัดเจนว่าไม่เคยทำสัญญาและขายที่ดินมือเปล่าจำนวน ๒ แปลงให้กับโจทก์ การนำสืบของจำเลยเป็นการนำสืบนอกคำให้การจึงไม่รับฟัง พิพากษาให้จำเลยและบริวารขนย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินและชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงินปีละ ๒,๐๐๐ บาทนับแต่วันฟ้องคดีจนกว่าจะขนย้ายทรัพย์สินออกให้จำเลยจ่ายค่าทนายแทนโจทก์เป็นเงิน ๕๐๐ บาท

ปี ๒๕๓๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาดูแลที่ดินและยึดที่ดิน ๓๒๑ แปลงจากนางบัว และในปี พ.ศ.๒๕๓๖-๒๕๓๗ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ประกาศขายทอดตลาดที่ดิน ชาวบ้านรวมตัวกันคัดค้านการขายทอดตลาดที่ดิน ชาวบ้านบางส่วนยื่นขอออกโฉนดแต่นาย ม. คัดค้าน

ปี ๒๕๓๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาดูแลที่ดินและยึดที่ดิน ๓๒๑ แปลงจากนางบัว และในปี พ.ศ.๒๕๓๖-๒๕๓๗ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ประกาศขายทอดตลาดที่ดิน ชาวบ้านรวมตัวกันคัดค้านการขายทอดตลาดที่ดิน ชาวบ้านบางส่วนยื่นขอออกโฉนดแต่นาย ม. คัดค้าน

ล้อมกรอบ ๒ ● กรณี นาย ส. ถูกฟ้องขับไล่

กรณี นาย ส. อายุ ๗๓ ปี (ปี พ.ศ.๒๕๕๐) ราษฎรหมู่ ๘ ตำบล น. มีพื้นที่ ๑๑ ไร่ ๓ งาน ๕๔ ตร.วา มีใบจองออกเมื่อ ๑๑ เม.ย. ๔๖ แต่ไปขอกออกเอกสารสิทธิไม่ได้และถูกฟ้องร้อง เดิมครอบครองที่ดินผืนนี้มาแต่ปี ๒๕๑๓ ทางป่าด้วยตนเอง ถูกกลุ่มนายทุนออกโฉนดทับที่ทั้งแปลง นายทุนกลุ่มนี้ออกโฉนดทับที่ดินชาวบ้านทั้ง ๒ ตำบล รวบรวม ๖,๐๐๐ ไร่ ซึ่งรวมพื้นที่สาธารณประโยชน์ด้วย

โดยราษฎรทั้ง ๒ ตำบลไม่ทราบ และไม่เคยเห็นนายทุนเข้าพื้นที่และทำประโยชน์ในพื้นที่ที่อ้างเป็นเจ้าของ ช่วงรังวัดที่ดินเจ้าหน้าที่เร่งรัดออกโฉนด ทั้งกลางวันกลางคืน นายอำเภอบอกชาวบ้านให้ความร่วมมือมิฉะนั้นจะไม่ได้โฉนด ต่อมาจึงถูกนายทุนซึ่งอ้างว่ารับมรดกมาจากเจ้าของที่ดินฟ้องศาลขับไล่ที่ดินชาวบ้านนับพันไร่

ปี พ.ศ.๒๕๓๙ ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของนางบัว นางบัวไปบวชชี และทำนิติกรรมโอนที่ดินให้นาย ม. นาย ม.เริ่มฟ้องขับไล่ชาวบ้านออกจากที่ดิน และเรียกค่าเสียหาย^[12] ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากต้องไปขึ้นศาล^[13] ประสบปัญหาความเดือดร้อนและเริ่มรวมตัวกันเรียกร้องขอความเป็นธรรม^[14]

ล้อมกรอบ ๓ ● กรณีตัวอย่างชาวบ้านผู้ถูกฟ้องขับไล่ที่แพคดีและถูกกระทำรุนแรง

ปี พ.ศ.๒๕๔๓ นาง อ. แต่งงานกับนาย ช. ที่หมู่บ้าน ป. พ่อแม่จึงแบ่งที่ดินให้ ๑๓ ไร่ จึงทำกินปลูกมัน ปอ มะม่วง ฝรั่ง ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๑๑ นางบัวมาขอซื้อที่ดินของนาย ช. นาง อ. ตกลงขายราคา ๕,๕๐๐ บาท วางเงินสดมัดจำ ๖๐๐ บาท แล้วให้นาย ช. เซ็นชื่อในกระดาษเปล่าส่วนเงินที่เหลือออกเช็คธนาคารทหารไทย ปี พ.ศ.๒๕๑๒-๒๕๑๔ ไปเบิกเงินที่ธนาคาร ธนาคารบอกเงินไม่มีในบัญชี ปี พ.ศ.๒๕๓๔ มีหมายศาลมาหานาง อ. ๒ ครั้ง โดยครั้งแรกไม่ไปขึ้นศาล ครั้งที่สองได้ว่าจ้างทนาย พ. ทนาย พ. บอกจะไปขึ้นศาลแทนและให้คำมั่นสัญญาว่าชนะคดีแน่ ทนายความพร้อมกับนาย ต. ทำงานที่

^[12] มีการฟ้องทั้งคดีอาญาขับไล่ชาวบ้านออกจากที่ดินและคดีแพ่งเรียกค่าเสียหาย และยังมีกรฟ้องกันเองระหว่างกลุ่มบริหารของนาง บัว และนาย ม. ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเพื่อนำหลักฐานไปขึ้นศาลไปขอออกโฉนดในภายหลัง

^[13] ทนายความของชาวบ้านบางคนเรียกค่าทนายในอัตราที่สูงแต่ไม่ดูแลลูกความจริงจัง ชาวบ้านที่ถูกฟ้องหลายรายจึงไม่มีเงินต่อสู้คดี ไม่สามารถอุทธรณ์และฎีกาเพื่อสู้คดีต่อ

^[14] การฟ้องร้องของกลุ่มนายทุน มีการใช้เอกสารที่ดินอ้างอิงเป็นหลักฐานในชั้นศาลซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าออกมาโดยมิชอบ ส่วนชาวบ้านมีเพียงพยานบุคคลเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งบางรายทำกินมือเปล่าในที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารใบจองจึงเสียเปรียบในการต่อสู้คดี จึงอยากให้ตรวจสอบว่าเป็นเอกสารก่อน

ศาลากลางจังหวัดและนาย ห. มาเอาเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท บอกเป็นค่าธรรมเนียม การขึ้นศาลและวิ่งเต้นหาหลักฐานต่างๆ ลูก ๙ คนของนาง อ. ช่วยกันออกเงิน ค่าทนาย ผลแพ้คดี

ปี พ.ศ.๒๕๓๘ นาย บ. ลูกน้องนาย ม. พาช่างมาถ่ายรูปบ้านนาง อ. พร้อม ตำรวจ ๒ คน นาย ม. เรียกค่าเสียหาย ๔๐,๐๐๐ บาท นาง อ. มีจ่าย ๑๕,๐๐๐ บาท นาย บ. จึงยกตู้เย็นไป ๑ หลัง โทรทัศน์ ๑ เครื่อง และชู่ว่าจะมารื้อถอน บ้านไปขายชดเชยค่าเสียหายที่แพ้คดี ต่อมา นาย ช. นาง อ. นาง ล. นาง ร. เดินทางไปสำนักงานทนายความ นาย ม. แล้วเซ็นเอกสารยินยอมยกที่ดินให้ นาย ม. แต่นาง อ. คนเดียวที่ไม่ยอมเซ็นเอกสาร และได้เข้าร่วมต่อสู้กับกลุ่ม ชาวบ้านเพื่อประท้วงเรื่องที่ดินทำกินที่หน้าศาลากลางจังหวัด นาย ม. ให้คน มาชู่ว่าหากเจอรายชื่อประท้วงหรือเข้าร่วมขบวนจะมารื้อถอนเอาบ้านทิ้งหลัง เพราะจ่ายค่าเสียหายไม่ครบ นาย ม. ส่งคนมาข่มขู่อยู่เรื่อยๆ

ปี พ.ศ.๒๕๔๒-๒๕๔๓ ประชาชนราว ๓๐๐ คน ร่วมลงชื่อคัดค้านการฟ้องร้อง ของนาย ม. มีการประท้วงที่หน้าศาลากลางจังหวัดเรียกร้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แก้ปัญหา^[15] แต่กลุ่มผู้ที่อ้างว่าซื้อที่ดินจากนายทุนแล้วได้นำรถชุดไปชุดดินในเขต ที่สาธารณะ ชาวบ้านจึงรวมตัวกันประท้วงอีก

[15] ข้อเรียกร้องผู้ว่าราชการจังหวัด ๔ ข้อ ขอให้ ๑) ตรวจสอบยกเลิกเอกสารสิทธิที่ดินและนิติกรรมของกลุ่ม นายทุนที่ออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบ ๒) ตรวจสอบการหลอกลวงให้ประชาชนเซ็นชื่อที่ดินข้างเคียงและถูก ฟ้องร้องข้อหาบุกรุกที่ดิน ๓) ตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายช่วยเหลือประชาชน และ ๔) ระงับการออกไปจอง หรือโฉนดที่ดินรวมทั้งระงับการทำนิติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมทั้งพนักงานที่ดินอำเภอ ว. รวม ๕ ราย

ตารางที่ ๑ • ผลกระทบจากการออกระวางโฉนดทับที่ดินทำกินรายหมู่บ้าน^[16]

ตำบล	หมู่บ้าน	ผู้เดือดร้อน (ครอบครัว)	ยังไม่ถูกฟ้อง	ถูกฟ้อง	ชนะคดี	แพ้คดี
หนองกิงเพล	หนองกิงเพล	๗๕	๑๐	๑๕	๑๕	๖
หนองกิงเพล	ข.	๔๑	๖	๙	๓	๙
หนองกิงเพล	ง.	๕๖	๗	๔	๔	-
บึงหวาย	ท.	๔๒	๘	๖	๓	๒
บึงหวาย	น.	๔	-	๒	๑	๑
บึงหวาย	ว.	๘	-	-	-	๑
บึงหวาย	บ.	๖	-	๑	-	๑
บึงหวาย	ป.	๒	-	๑	-	๑
รวม		๒๓๔	๓๑	๓๘	๒๖	๒๑

หมายเหตุ ชนะคดีศาลชั้นต้น แพ้ศาลอุทธรณ์ และฎีกา

ปี พ.ศ.๒๕๔๖-๒๕๔๘ ชาวบ้านยื่นเอกสารร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐ ๑๑ หน่วยงาน^[17] ในปี ๒๕๔๘ ศูนย์ดำรงธรรมได้ตรวจสอบการออกโฉนดของนาย ส. และภรรยา ตรวจสอบขอบเขตเนื้อที่สาธารณประโยชน์หนองกิงเพล แต่ไม่นานเจ้าหน้าที่รับผิดชอบถูกย้ายไปที่อื่น ที่ประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ก.บ.ร.) มีมติให้ซื้อภาพถ่ายทางอากาศมาประกอบการพิจารณา แต่

^[16] ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๑) สรุปรายชื่อกรณีพิพาทการทับซ้อนกรรมสิทธิ์ที่ดินตำบลบึงหวาย และตำบลหนองกิงเพล อำเภอวารินชำราบ ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๒) รายงานการอ่านสารบบที่ดินและแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ กรณีปัญหาที่ดิน น. จำนวนนำร่อง ๑๐ ราย, มีนาคม ๒๕๕๑ ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๓) โครงการจัดทำข้อมูลปัญหาการครอบครองที่ดินกรณีศึกษา ตำบลบึงหวาย และตำบลหนองกิงเพล, ๒๕๕๐

^[17] ได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ว. ที่ดินอำเภอ สำนักนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี (ชวน หลีกภัย) นายกรัฐมนตรี (ทักษิณ ชินวัตร) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศาลปกครอง ทูลเกล้าถวายฎีกา สำนักงาน ก.บ.ร. ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด อ. กรมสอบสวนคดีพิเศษ

เรื่องยังคงอยู่ไม่ก้าวหน้า ส่วนเรื่องฟ้องเรียนและส่งต่อมาให้กรมที่ดิน กรมที่ดิน จะตอบกลับให้ยุติเรื่องโดยอ้างว่าเรื่องอยู่ระหว่างดำเนินการในชั้นศาลไม่สามารถ ดำเนินการอะไรได้ ในระยะนี้ชาวบ้านได้รวมตัวกันเป็น “กลุ่มพิทักษ์สิทธิชุมชน และที่ดินทำกินตำบลบุงห้วย-ตำบลหนองกินเพล” หลังจากนั้นชาวบ้านก็ยังถูก ฟ้องร้องดำเนินคดี^[18] มากขึ้น

ต่อมา นาย บ. มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ พ.ย.๔๘ ขอความเป็นธรรมต่อศาล ปกครองเรื่องนาย ม.ออกโฉนดทับที่ อ้างว่านาย บ. ชายที่ให้นางบัว แต่จริงๆ ไม่ได้ขายแต่ทำกินเรื่อยมาโดยบิดายให้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๗ เนื้อที่ ๒๒ ไร่ และปี ๒๕๑๗ แบ่งที่ขายให้นาย น. ๘ ไร่ ปลูกพืชผลมีหลักฐานการเสียภาษีที่ดินทุกปี ปี พ.ศ.๒๕๔๒ นาย ม.ฟ้องขับไล่ ศาลสั่งให้ทั้ง ๒ ฝ่ายจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ที่ดินมา ไร่ ๒ ครั้ง ไม่พบหลักเขตตามที่ระบุไว้ในโฉนดที่ดินและไม่มีลายเซ็นชื่อข้างเคียง จึงขอยกเลิกโฉนดแปลงเลขที่ ๔๖๓๑ ที่นางบัว นาย ร. ที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ดิน ออกโฉนดที่ดิน คดีที่นาย บ. ฟ้องศาล นาย บ. แพ้คดีเพราะช่วงที่นางบัวโดนคดี ล้มละลาย พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดทรัพย์สินนางบัวขายทอดตลาด และจำเลยขอ ชื่อที่พิพาทด้วย ทั้งร้องขอขับทรัพย์อ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลยแต่ศาล พิพากษาให้ยกคำร้อง ต่อมาศาลยกเลิกคำสั่งล้มละลาย ที่ดินกลับมาเป็นของนาง บัว และยกให้โจทก์ ชื่อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท จำเลยยื่นคำร้องขอชื่อที่ดินแสดงว่ายอมรับว่าที่ดินพิพาทมิใช่กรรมสิทธิ์ของตน ชื่อ เท็จจริงฟังได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ จึงพิพากษาให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สิน ออกจากที่ดินโฉนดแปลงเลขที่ ๔๖๓๑

ในวันที่ ๒๘ มิ.ย.๔๘ นาย ว. ถวายฎีกา ชาวบ้าน ๑๒ คนร่วมให้ปากคำ กรณี เดือดร้อนถูกนาย ม. ฟ้องตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ ชาวบ้านที่ถูกฟ้องทั้งหมดราว ๓๐๐ ราย เรียกร้องขอให้ตรวจสอบการออกโฉนด และระหว่างการตรวจสอบขอให้หยุดการ ฟ้องร้องไว้ก่อนเพราะชาวบ้านเดือดร้อนไม่มีเงินเป็นค่าทนายและค่าเดินทาง

[18] ชาวบ้านอธิบายว่ามีลักษณะเป็นการสุมฟ้องเนื่องจากไม่ทราบว่ามีบริเวณที่ดินจริงอยู่ตรงไหน ทำให้มีการ ฟ้องผิดแปลงหลายราย เป็นแปลงที่กลุ่มนายทุนทำโฉนดขึ้นทับที่ดินชาวบ้านโดยไม่ได้มีการรังวัดและทำ ประโยชน์ จึงไม่รู้แนวเขตที่ดินของตน เมื่อจำเลยปฏิเสธก็เท่ากับเป็นการยืนยันว่าที่ดินแปลงนั้นเป็นของ ตน นายทุนก็จะฟ้องขับไล่ต่อไป

ล้อมกรอบ ๔ • จำแนกกลุ่มปัญหาของชาวบ้าน

ชาวบ้านที่ได้เคยร่วมต่อสู้เป็นกลุ่มใหญ่ถูกฟ้องร้องโดยนายทุนแยกฟ้องทีละรายทำให้ชาวบ้านต้องแยกกันวิ่งเต้นหาทนายกันเอง ชาวบ้านส่วนใหญ่แพ็คดีและสูญเงินไปจำนวนมากกับค่าทนายและการเรียกเก็บค่าเสียหายจากนายทุน ในช่วงหลังสามารถแบ่งชาวบ้านออกได้เป็น ๕ กลุ่ม กลุ่ม ๑ ได้รับเงินจากนางบัว และได้เข้าร่วมต่อสู้เรียกร้องมีราวร้อยละ ๑๐ กลุ่ม ๒ มีราวร้อยละ ๗๐ มีปัญหาได้รับเฉพาะเงินมัดจำ ๕๐๐ บาทแต่ได้เซ็นเอกสารซื้อขายให้แก่นางบัว และได้รับเช็คที่ไม่สามารถขึ้นเงินได้ กลุ่ม ๓ เซ็นเอกสารหลักฐานข้างเคียงไม่ได้ขายที่ให้นางบัว แต่ถูกระวางโฉนดครอบทับพื้นที่ราวร้อยละ ๑๐ กลุ่ม ๔ ยอมแพ้ยอมเสียที่ดินให้นาย ม. ราวร้อยละ ๑๐ และกลุ่ม ๕ เป็นกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีการประสานกับบริวารนาย ม. เพื่อลดทอนความเชื่อมั่นของคนในหมู่บ้าน (ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม, ๒๕๕๐)

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๐ คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีชาวบ้านตำบลบุงหวายและตำบลหนองกินเพลถูกฟ้องขับไล่จากที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ได้สรุปว่ามีจำนวนแปลงที่ไม่ทับซ้อนกับโฉนดที่ดินและ น.ส.๓ก. จำนวน ๓๑ แปลง และมี ๕๓ แปลงที่ซ้อนทับโฉนด ซึ่งต่อมาทีมงานวิชาการจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้ลงสำรวจข้อมูลในพื้นที่กับชาวบ้านกลุ่มพิทักษ์สิทธิชุมชนและที่ดินทำกินตำบลบุงหวายและตำบลหนองกินเพล มีผู้ให้ข้อมูล ๗๘ ราย ๙๖ แปลง สรุปได้ว่าแบ่งชาวบ้านตามสภาพปัญหาได้ ๖ กลุ่มคือ ๑) กลุ่มที่ยังไม่ถูกฟ้องดำเนินคดีและไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน จำนวน ๔ ราย มีปัญหาไม่สามารถออกโฉนดที่ดินได้และได้รับการเตือนให้ออกจากที่ดิน บางรายเริ่มถูกฟ้องขับไล่ ๒) กลุ่มยังไม่ถูกฟ้องดำเนินคดีและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน มีจำนวน ๓ คน มีปัญหาไม่สามารถออกโฉนดได้เพราะนาย ม. คัดค้าน ๓) กลุ่มฟ้องผิดแปลง มีจำนวน ๗ ราย มีปัญหาขอออกโฉนดไม่ได้ และอยู่ระหว่างคดีถูกฟ้องขับไล่ ๔) กลุ่มแพ็คดีในศาลชั้นต้น ๘ ราย ส่วนหนึ่งยังทำกินอยู่ที่เดิมมีบางรายที่ย้ายออกไม่สู้คดี ๕) กลุ่มแพ็คดีศาลอุทธรณ์

๕ ราย ส่วนใหญ่ยังอยู่ในที่ดิน บางรายสู้คดีต่อ ๖) กลุ่มชนะคดี รวม ๑๑ ราย ๑๗ แปลง ยังขอลอกโฉนดไม่ได้¹⁹ บางรายถูกฟ้องคดีแพ่ง

ตารางที่ ๒ • สรุปผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกรณีพิพาทที่ดินกับนางบัว และ นาย ม. จำแนกเป็น กลุ่มปัญหา

กลุ่ม	รายละเอียด	แปลงที่ดิน
๑	กลุ่มที่ดินที่นางบัว ขอลอกโฉนดที่ดินตกค้างแทนชาวบ้าน ที่ไม่ได้ไปแจ้งการครอบครองภายในวันที่ ๑ ธ.ค. ๒๕๔๗ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน	นาย พ. แปลงที่ ๑ นาง ท. นาง ค. นาย ส.
๒	กลุ่มที่ดินที่นางบัว ขอลอกโฉนดที่ดินในนามตนเองโดยอ้างว่าชื่อที่มีเอกสารสิทธิ์จากชาวบ้าน เช่น นส.๓	นาย ค. นาย ว.
๓	กลุ่มที่ดินที่นางบัว ขอแบ่งแยกระหว่างจำนองกับบริษัทตนเองเพื่อนำมาขายให้กับนายทหาร ก่อนจำนองกับกรมสวัสดิการทหารบกในวันเดียวกัน	-
๔	กลุ่มที่ดินที่นางบัว ขอลอกโฉนดที่ดินในนามตนเอง แต่ไม่ทราบที่มา/หลักฐานที่ดินเดิม	นาย ด. นาย ว.
๕	กลุ่มที่ดินที่ไม่ติดอยู่เขตที่ดินเอกสารสิทธิ์ของใคร	นาย ส. นาย ท. นาย น. นาย พ. แปลง ๒
๖	กลุ่มที่ดินที่ยังหาสารบบที่ดินไม่พบ	นาย พ. แปลง ๒ นาย ค. นาย บ. แปลง ๑ และ ๒ นาย ณ.

¹⁹ การขอลอกโฉนดที่ดินตกค้างสำหรับที่ดินไม่มีหลักฐานที่ดิน ถ้าไม่เป็นที่ดินต้องห้ามมิให้ออกโฉนดฯ ตามกฎกระทรวงฯ ฆ.๔๓ (พ.ศ.๒๕๔๗) ย่อมสามารถขอลอกโฉนดได้ตามหลักเกณฑ์ เช่น ถ้าครอบครองทำประโยชน์มาก่อน ๑ ธ.ค.๕๗ สามารถออกโฉนดที่ดินได้ ๒ วิธีคือออกเฉพะราย (ม.๕๙ทวิ) หรือออกโดยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน (ตาม ม.๕๘, ๕๘ทวิ) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ในเดือนมกราคม ๒๕๕๐ ชาวบ้านร้องเรียน กสม. ว่าที่ดินชาวบ้านในเขต ตำบลบึงหวายและตำบลหนองกินเพลหลายร้อยรายซึ่งทำกินสืบทอดกันมาช้านาน ถูกกลุ่มนายทุนหลอกลวงว่าจะทำการออกเอกสารสิทธิ์ให้โดยขอให้ชาวบ้านมอบหลักฐานที่ดินและลงชื่อในใบมอบอำนาจให้ไว้หรือได้ขอซื้อที่ดินชาวบ้านบางราย โดยไม่จ่ายเงินและนำหลักฐานที่ดินของชาวบ้านไปออกโฉนดที่ดินเป็นของตนเอง ทำให้ชาวบ้านเสียสิทธิในที่ดินแม้จะทำประโยชน์ในที่ดินเรื่อยมา เหตุเกิดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๐ และมีการนำที่ดินชาวบ้านไปจัดสรรขาย ปัจจุบันที่ดินถูกเปลี่ยนมือให้กับบุคคลภายนอกโดยที่ นาย ม. กำลังดำเนินการทยอยไล่ฟ้องขับไล่ชาวบ้าน

เดือนเมษายน ๒๕๕๐ คณะกรรมการสิทธิฯ เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอให้กรมที่ดินตั้งหน่วยเฉพาะกิจจากส่วนกลางไปเร่งรัดการตรวจสอบเอกสารสิทธิ์ที่ดินในบริเวณดังกล่าว

ในวันที่ ๑๙ พ.ย. ๒๕๕๐ กรมที่ดินรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงปัญหาการร้องเรียนที่ดินราษฎรตำบลบึงหวายและตำบลหนองกินเพลโดยมีข้อสังเกตว่า ๑) หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกในพื้นที่มีทั้งโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ บางส่วนออกโดยอาศัยหลักฐานใบจอง ซึ่ง อนุกรรมการฯ กสม. ตั้งข้อสังเกตว่าใบจองน่าจะออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะไม่สามารถหาผังจัดสรรใบจองดังกล่าวได้ ๒) การเดินสำรวจออก น.ส.๓ น่าจะกระทำไปโดยไม่ถูกต้อง ๓) ปัญหาการขายที่ดินแยกได้ ๓ กลุ่ม กลุ่มที่มีการจ่ายเงินค่าที่ดินโดยถูกต้องครบถ้วนแล้ว กลุ่มที่มีการจ่ายค่าที่ดินบางส่วน และกลุ่มที่ไม่มีการจ่ายค่าที่ดิน ๔) มีปัญหาเรื่องตำแหน่งที่ดิน ไม่สามารถกำหนดให้ชัดเจนแต่ละแปลงได้ และการที่ทราบตำแหน่งที่ชัดเจนอาจเป็นเหตุให้ราษฎรถูกฟ้องขับไล่ออกจากที่ดิน ๕) เป็นเรื่องพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนเจ้าหน้าที่ไม่สามารถอาศัยอำนาจตามกฎหมายหรืออำนาจเชิงบริหารเข้าไปดำเนินการได้โดยตรง ปัญหาการสอบเขตที่ดินทำไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน การเข้าไปในที่ดินอาจมีความผิดฐานบุกรุกที่ดิน ๖) ปัญหาเรื่องการจัดเก็บสารบบที่ดินไม่ถูกต้องครบถ้วน และสูญหายบางส่วน ๗) ปัญหาเรื่องพยานบุคคลในพื้นที่ พยานบุคคลเกือบทั้งหมดเป็นฝ่ายผู้ร้องเรียน ส่วนนายทุนเจ้าของที่ดินที่ผ่านมาไม่ให้ความร่วมมือในการ

ตรวจสอบที่ดิน และไม่สามารถเข้าไปในบริเวณที่ดินได้เนื่องจากที่ผ่านมามีการฟ้องคดีขับไล่กับกลุ่มผู้ร้องเรียนหลายราย ๘) การวางมาตรการป้องกันความเสียหายจากการโอนขายที่ดินให้แก่บุคคลภายนอก เนื่องจากข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแปลงใดออกไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่มีการร้องเรียนมานานและคนในพื้นที่รู้ปัญหาดี การป้องกันปัญหาเรื่องการโอนที่ดินดังกล่าวสามารถทำได้เพียงสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอแจ้งประเด็นปัญหาให้แก่คู่สัญญารับทราบด้วยวาจาเท่านั้น ในทางกลับกันการดำเนินการกรณีนี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ด้วย

ตัวอย่างการตรวจสอบจากการตรวจสอบที่ดินทั้งหมด ๘๔ แปลง

- ❖ แปลงนาง ป. นำซื้อตำแหน่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๗ ไร่ ๓ งาน ๖๑ ตารางวา โดยไม่มีหลักฐานในที่ดิน ได้มาโดยการก่อสร้างที่ดินร่วมกับนายน้อย ซึ่งเป็นสามี (ถึงแก่กรรมแล้ว) ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๒ เคยขายที่ดินให้แก่ นายทุนในราคา ๕,๐๐๐ บาท แต่ไม่ได้รับเงิน เคยถูกฟ้องและได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยยอมขนย้ายทรัพย์สินและบริวาร ออกจากที่ดินแต่ปัจจุบันยังคงอาศัยอยู่ในที่ดินเดิม ลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ ๕๙๓๙/๗๐๗๘ และระวางรูปถ่ายทางอากาศ น.ส.๓ก ไม่ทับที่ดินแปลงใด
- ❖ แปลงนาย น. นำซื้อตำแหน่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ซื้อมาจากนาย ผ. เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๙ โดยไม่มีหลักฐานที่ดิน ถูกฟ้องขับไล่ออกจากที่ดิน ขณะปี พ.ศ.๒๕๕๐ อยู่ระหว่างการอุทธรณ์ ลงรูปแผนที่ในระวางฯ ไม่ทับที่ดินแปลงใด
- ❖ แปลงนาย ก. นำซื้อตำแหน่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่ โดยมีหลักฐานใบเสียภาษีบำรุงท้องที่ เป็นโจทก์ฟ้องนาย ม. เป็นจำเลย ขณะศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ คดีอยู่ระหว่างศาลอาญา ลงรูปแผนที่ในระวางฯ ไม่ทับที่ดินแปลงใด

- ❖ แปลงนาย พ. นำซีดีตำแหน่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๘ ไร่ มีหลักฐานประกาศจับจองปี พ.ศ.๒๕๑๕ ยังไม่ได้รับใบจอง ลงรูปแผนที่ในระวางฯ ไม่ทับที่ดินแปลงใด
- ❖ แปลงนาย ส. นำซีดีตำแหน่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๑๖ ไร่ ลงรูปแผนที่ในระวางฯ ไม่ทับที่ดินแปลงใด มีหลักฐานใบจองให้นาย ล. ปี พ.ศ.๒๕๑๔ ได้ออก น.ส.๓ก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๕ โดยอ้างว่านาย ล. ชายที่ดินตามสารบัญญัติทะเบียน น.ส.๓ เป็นคนละคนกับนาย ล. เจ้าของที่ดินซึ่งมีที่ดินติดกันและเป็นการจดทะเบียนขายผิดแปลง ถูกฟ้องขับไล่ออกจากที่ดินขณะปี พ.ศ.๒๕๕๐ นี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ลงรูปแผนที่ในระวางฯ ไม่ทับที่ดินแปลงใด
- ❖ แปลงนาย ถ. นำซีดีตำแหน่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๓๕ ไร่ จับจองที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ โดยมีหลักฐานใบจองออกให้ปี พ.ศ.๒๕๔๖ ทำประโยชน์ปลูกมัน ยูคาลิปตัส ไร่ ขณะจับจองที่ดินมีสภาพรกร้างว่างเปล่า ไม่ทราบว่ามีเจ้าของเดิมหรือไม่ เมื่อเข้าทำประโยชน์ก็ไม่เคยลงลายมือชื่อซื้อขายที่ดินให้แก่ผู้ใด ลงรูปแผนที่ในระวางฯ แล้วทับที่ดินระวาง ๒ แปลงคือ ๑) โฉนดที่ดินแปลงแม่ แปลงเลขที่ ๔๖๒๗ ออกให้แก่ นาย ส. เมื่อ ก.ย.๒๕๑๙ โดยก่อสร้างมาแต่ปี ๒๕๙๐ ในขั้นตอนการออกโฉนดนาย ส. ได้มอบอำนาจให้นางบัวเป็นผู้ดำเนินการและได้จดทะเบียนขายให้นางบัวเมื่อ พ.ย.๒๕๑๘ โดยนาย ส. เป็นผู้ลงชื่อในสัญญาขาย นางบัว ได้จดทะเบียนให้แก่ นาย ม. เมื่อ เม.ย.๒๕๔๓ ปัจจุบันไม่มีภาระติดพันและได้แบ่งแยกออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๖๓๐๙-๖๓๑๔ และ ๒) โฉนดที่ดินแปลงแม่ แปลงเลขที่ ๔๕๘๘ ออกให้แก่ นาย ฮ. ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่กลุ่มนายทุน ตรวจสอบไม่พบสารบบที่ดินคณะกรรมการฯ เห็นว่าที่ดินแปลงนี้ไม่พบพยานหลักฐานอันเป็นเหตุให้เพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้

ล้อมกรอบ ๕ • กรณีการออกโฉนดที่ดินผิดแปลงทับที่นาย ล.

นาย ส.และพี่น้องได้รับมรดกที่ดินจากบิดาคือนาย ล. จำนวน ๒๐ ไร่ ตามใบจองออกปี พ.ศ.๒๕๑๔ ต่อมาปี ๒๕๔๘ ถูกนาย ม. เป็นโจทก์ฟ้องขับไล่เรียกค่าเสียหาย ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นตัดสินให้โจทก์ชนะ นาย ส. และพวกต้องออกจากพื้นที่พร้อมชดใช้ค่าเสียหาย ต่อมาโจทก์เสียชีวิต ผู้รับมรดกคือนาง ก. ผู้เป็นแม่และนาง ศ. ภรรยา นาย ม. ได้ขอเจรจาเพื่อยกที่ให้นาย ส. และพี่น้องทั้งที่เป็นฝ่ายชนะคดี ในความเป็นจริงนาย ล. มี ๒ คนเป็นเครือญาติกัน คนหนึ่งชื่อนาย ล.ใหญ่ (เสียชีวิตปี พ.ศ.๒๕๒๕) และอีกคนชื่อนาย ล.น้อย (เสียชีวิตปี พ.ศ.๒๕๔๗) นาย ล. (น้อย) ชายที่ดินให้นาง ก. ๗ ไร่ แต่นาย ล. (ใหญ่) ไม่ได้ขาย แต่เมื่อมีการออกเอกสารสิทธิ์ก็กลับออกทับพื้นที่นาย ล. (ใหญ่) ด้วย และเมื่อลูกนาย ล. (ใหญ่) คือ นาย ส. และนาย ถ. ซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกที่ได้ครอบครองทำประโยชน์อยู่ในพื้นที่ถูกนาย ม. ฟ้องขับไล่และแพคดี ทั้งที่นาย ล. (ใหญ่) ไม่เคยไปขออนุญาต น.ส.๓ ตามที่ผู้ฟ้องกล่าวอ้าง และมีหลักฐานหลายอย่างไม่ตรงความเป็นจริง เช่นที่ข้างเคียงซึ่งใน น.ส.๓ อ้างว่าเป็นที่ของนาง ก. และทางสาธารณะ ทั้งที่ที่ดินผืนดังกล่าวนั้นอยู่ติดกับที่ดินของนาง น. และนาย ง. ซึ่งปัจจุบันที่ดินทั้ง ๒ แปลงนี้ออกโฉนดแล้ว การออก น.ส.๓ ทับที่นาย ล. (ใหญ่) จึงไม่น่าถูกต้อง เป็นการออกน.ส.๓ ผิดแปลงและมีการให้ข้อมูลกับคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงของกรมที่ดินแต่ก็มิได้มีการดำเนินการใดๆ

ภาพที่ ๑ • คณะกรรมการที่ดินลงพื้นที่หนองกิมเพล

ล้อมกรอบ ๖ • กรณีแก๊งฟ็อง

กรณีนาย ม.เป็นโจทก์ฟ้องนาย ฮ. จำเลยที่ ๑ และชาวบ้านอีก ๔ คนเป็นจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ ฟ้องว่าโจทก์ซื้อที่ดินจากจำเลยที่ ๑ เนื้อที่ราว ๒๑๐ ไร่ ตำบลหนองกินเพล และ ตำบลบึงหวาย ราคา ๖๗๐,๐๐๐ บาท ต่อมาจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ ฟ้องจำเลยที่ ๑ ว่าที่ดินที่ขายเป็นของจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ และจำเลยที่ ๑ ทำสัญญายอมความ ระบุว่า เป็นของจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ และขัดขวางมิให้โจทก์เข้าครอบครองที่ดินทำให้โจทก์เสียหาย จึงฟ้องให้พิพากษาว่าที่ดินแปลงนี้เป็นของโจทก์และให้จำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ ชดเชยค่าเสียหาย จำเลยที่ ๑ ให้การว่าโจทก์มิได้ซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยไม่เคยทำสัญญาขายที่ดินกับโจทก์ตามที่ฟ้อง มิเคยได้รับเงิน ๖๗๐,๐๐๐ บาทจากโจทก์ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ ให้การทำนองเดียวกันว่าโจทก์มิได้ซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ ๑ แต่จำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ ครอบครองที่ดินพิพาทมาโดยตลอดกว่า ๓๐ ปี ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง และทุกคดีมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความว่าโจทก์ยอมรับว่าที่ดินเป็นของจำเลยที่ ๑ โจทก์อุทธรณ์ ศาลพิจารณาว่า จำเลยที่ ๑ เคยฟ้องโจทก์ในคดีนี้รวมกันทั้งสิ้น ๗ คดี และแต่ละคดีได้บรรยายฟ้องในทำนองเดียวกันว่าจำเลยที่ ๑ ซื้อที่ดินพิพาทจากโจทก์ และโจทก์ส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๑ ได้ครอบครองที่ดินพิพาทโดยสงบและเปิดเผยติดต่อกันมา ต่อมาโจทก์ได้กระทำการโต้แย้งสิทธิของจำเลยที่ ๑ โดยบุกรุกเข้าไปครอบครองที่ดินและปิดแนวเขตและบอกให้จำเลยที่ ๑ ออกไปจากที่ดิน จำเลยที่ ๑ เจริญกับโจทก์โดยสันติวิธีแต่ไม่เป็นผล จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลรวม ๗ คดี และต่อมาจำเลยที่ ๑ และโจทก์ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความว่าโจทก์ยอมรับว่าที่ดินดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ ๑ โจทก์จะออกจากที่ดินภายใน ๗ วัน หากเป็นจริงเช่นนั้นเพราะเหตุใดจำเลยที่ ๑ จึงต้องฟ้องโจทก์อีก ๖ คดี และทุกคดีก็มีการ

ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันภายหลังการฟ้องคดีนานไม่ถึง ๑ เดือน ซึ่งหากในคดีแรกโจทก์ยอมรับอย่างง่ายตายว่าที่ดินเป็นของจำเลยที่ ๑ ก็ไม่มีเหตุผลใดที่โจทก์จะมาฟ้องคดีเกี่ยวกับที่ดินแปลงอื่นๆ อีก เพราะย่อมจะต้องมีการพูดคุยกันถึงที่ดินแปลงอื่นๆ อีก แต่ถ้าหากเป็นเรื่องที่โจทก์ยอมรับเฉพาะรายแปลงเพราะเหตุใดภายหลังจากที่จำเลยที่ ๑ ฟ้องโจทก์เป็นคดีอื่น โจทก์กลับยอมรับอย่างง่ายตายว่าเป็นที่ดินของจำเลยที่ ๑ ประกอบกับโจทก์อ้างว่าจำเลยที่ ๑ ซื้อที่ดินพิพาทจากโจทก์มาก่อน นอกจากนี้ยังได้รับความจากการนำสืบของโจทก์เองว่าทั้งตัวโจทก์ จำเลยที่ ๑ หรือบุคคลในครอบครัวของโจทก์ต่างไม่เคยเข้าไปครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท ผู้ทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาตลอดคือจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ สำหรับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านซึ่งที่ดินพิพาทตั้งอยู่ย่อมจะต้องทราบดีแล้วว่าผู้ใดเป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์ จำเลยที่ ๑ และโจทก์ร่วมมือกันโดยการแกล้งฟ้องและบังคับคดีกับบุคคลภายนอก เพราะทั้งโจทก์และจำเลยที่ ๑ ต่างทราบดีว่าหากโจทก์เป็นผู้ฟ้องคดีโดยตรง จำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ กับพวกย่อมจะต้องต่อสู้คัดค้านและโจทก์อาจแพ้คดีจึงร่วมมือกันใช้วิธีแกล้งฟ้องต่อกันและเมื่อการบังคับคดีไม่เป็นผล โจทก์กับจำเลยที่ ๑ จึงแกล้งทำสัญญาทำนองว่าจำเลยที่ ๑ ขายที่ดินคืนให้แก่โจทก์จึงเป็นเรื่องผิดปกติวิสัยเพราะเหตุใดจึงมีการซื้อขายที่ดินกลับไปกลับมา โดยสามัญสำนึกทั้งโจทก์มีนาซื้อที่ดินกลับคืนเพราะเป็นที่ดินมีปัญหา ประกอบกับจำเลยที่ ๑ ก็ไม่น่าขายที่ดินให้โจทก์ราคาไร่ละ ๓,๐๐๐ บาททั้งที่ราคาท้องตลาดไร่ละ ๓๐,๐๐๐ บาท และมีชาวบ้านในท้องที่กว่า ๑๐ คนเป็นพยานว่าจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ ครอบครองที่ดินทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาตลอด จึงรับฟังได้ว่าจำเลยที่ ๒ ถึงจำเลยที่ ๕ เป็นผู้ครอบครองที่ดินพิพาท พิพาทชายืน

ปี พ.ศ.๒๕๕๑ นาย ม. ถูกยิงเสียชีวิตเมื่อ ๒๑ มิ.ย.๒๕๕๑ เป็นข่าวในสื่อมวลชนว่าอาจเกี่ยวข้องกับกิจการด้านการซื้อขายที่ดินที่ทำอยู่หลายจังหวัด เช่น ที่กรุงเทพฯ ภูเก็ต นครราชสีมา ฯลฯ

ปี พ.ศ.๒๕๕๓ ชาวบ้าน (นาย ว.) ร้องเรียนต่อกระทรวงยุติธรรม (กรมสอบสวนคดีพิเศษ) ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย^[20] ในพื้นที่ตำบลบึงหวาย อำเภวารินชำราบ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษแจ้งว่าเป็นกรณีที่ขาดอายุความฟ้องร้องฯ จึงยุติการตรวจสอบข้อเท็จจริง และได้ยื่นฟ้องศาลปกครองขอให้เจ้าพนักงานที่ดินสอบสวนข้อเท็จจริงก่อนว่าชาวบ้านที่มีคดีพิพาทกับเจ้าของที่ดินที่มีโฉนดที่ดินแปลงใด เพื่อส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาและศาลพิพากษาให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการตามที่นาย ว. ร้องขอ

ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ นาย ว. ฟ้องศาลปกครองว่าได้ครอบครองทำประโยชน์ที่ดินตามใบจอง ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดิน แต่เจ้าพนักงานที่ดินตรวจสอบระวางแผนที่แล้วมีโฉนดที่ดิน ๓๒ แปลงออกในที่ดินนาย ว. แล้ว จึงแนะนำให้ไปฟ้องเพิกถอนโฉนดหรือฟ้องครอบครองปรั้ง นาย ว. ได้ร้องเรียนไปหน่วยงานต่างๆ และมีหนังสือถึงพนักงานที่ดิน พนักงานที่ดินตอบว่าที่ดินที่ร้องเรียนมีการแก้ไขปัญหามีโครงการจัดที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อยและเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินไปบางส่วน ส่วนที่ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากอยู่ระหว่างการฟ้องร้องคดีในศาลยุติธรรม รอฟังคำพิพากษาศาล พนักงานที่ดินจึงไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบที่ดินของนาย ว. นาย ว. จึงฟ้องคดีปกครองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย

^[20] กรมสอบสวนคดีพิเศษแจ้งว่าจากการตรวจสอบกรณีใบจองเลขที่ ๑๘๔ ของนาย ท. (บิดานาย ว.) ออกเมื่อ ๑ ธ.ค.๒๕๑๐ ไม่พบว่าอธิบดีกรมที่ดินเคยมีคำสั่งให้นาย ท. ขาดสิทธิตามใบจองฉบับนี้แต่อย่างใด ประกอบกับนาย ท. และนาย ว. ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ตามใบจองต่อเนื่องตั้งแต่รับใบจองจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้นการที่เจ้าหน้าที่ออกใบจองในปี ๒๕๑๔ ซ้ำซ้อนกับใบจองเดิมทำให้โฉนดที่ดินที่ออกใบจองที่ออกซ้ำซ้อนกันเป็นการออกโฉนดที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามหลักผู้รับโอนย่อมไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน จึงแจ้งให้กรมที่ดินตรวจสอบความถูกต้องในการออกโฉนดที่ดินและพิจารณาดำเนินการตาม ม.๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว..." (ม. ๖๑ สรุปย่อได้ว่าถ้าออกโฉนด หรือหนังสือ...เกี่ยวกับที่ดินโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีกรมที่ดิน (กรณีโฉนด) และผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ มีอำนาจเพิกถอน...")

กำหนดให้ปฏิบัติ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ม.๖๑ ว่า “เมื่อปรากฏการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายให้อธิบดีกรมที่ดิน...มีอำนาจหน้าที่สั่งเพิกถอนหรือแก้ไขได้ ก่อนมีการเพิกถอนให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวน” ประกอบกับมีหนังสือของกรมที่ดินกำหนดแนวทางปฏิบัติทำนองนี้ การที่เจ้าพนักงานที่ดินฯไม่ดำเนินการสอบสวนพยานหลักฐานหรือเรียกโฉนดที่ดินมาพิจารณาและตรวจสอบจัดทำความเห็นรายงานต่ออธิบดีกรมที่ดิน จึงขัดต่อหน้าที่ตาม ม.๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ศาลพิพากษาให้เจ้าพนักงานที่ดินฯเสนอเรื่องการตรวจสอบที่ดินที่มีการออกโฉนดที่ดินให้บุคคลอื่นทับที่ดินนาย ว. ต่อกรมที่ดินภายใน ๙๐ วันนับแต่ศาลมีคำพิพากษา เจ้าพนักงานที่ดินอุทธรณ์

ปัจจุบันการช่วยเหลือในการต่อสู้คดีของชาวบ้าน ต่างคนต่างหาทนายความกันเอง มีบางคนที่องค์กรพัฒนาเอกชนและสภาทนายความให้ความช่วยเหลือ และมีการขอออกเอกสารทับที่สาธารณะประโยชน์และราษฎรในพื้นที่คัดค้าน เจ้าของที่ส่งเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความไม่เป็นธรรมที่ชาวบ้านสะท้อนออกมามีหลายประเด็น เช่น การออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบทับที่ชาวบ้าน การทุจริตของเจ้าหน้าที่ การไม่ดำเนินการออกโฉนดให้ชาวบ้านที่ร้องขอ และการต่อสู้คดีความในกระบวนการยุติธรรม

ตารางที่ ๓ • สรุปสถานการณ์ชาวบ้านที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

๑. กลุ่มที่ยังไม่ถูกฟ้องดำเนินคดี และไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๑	นาย พ.	๕ ไร่	ไม่มี	-	ถูกจดหมายเตือนให้ออกจากที่ดิน (ปัจจุบันถูกฟ้องขับไล่จากที่ดินแล้ว)	ปัจจุบันไม่ได้เข้าร่วมกับกลุ่ม โดยกำลังใกล้เกลี่ยกับกลุ่มนายทุน
๒	นาย ส.	๖ ไร่เศษ	ไม่มี	บุกร้าง ทางเองตั้งแต่ปี ๒๕๐๓ ปลูกกอไผ่ ยูคา	ไม่สามารถขออกโฉนดได้	-
๓	นาย ป.	๑๕ ไร่	ไม่มี	-	ไม่สามารถออกโฉนดได้	-
๔	นาย ก.	๓ ไร่เศษ	ไม่มี	บุกเบิกเอง	ไม่สามารถออกโฉนดได้	-

๒. กลุ่มที่ยังไม่ถูกฟ้องดำเนินคดี และมีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๕	นาย บ. (นาย ป.)	๙-๓-๔๗	ใบจองเล่ม ๒ หน้า ๖๗ เลขที่ ๑๓๐ ะวาง ๕๙๓๙ ๔๐,๗๔๗๘	ได้มาจากบิดา ปี ๒๕๒๕ แต่ ก่อนปลูกปอ มัน ยูคาลิปตัส มากกว่า ๑๐ ปี	ไม่สามารถออกโฉนดได้ นาย ม.คัดค้าน	-
๖	นาย จ. (นาง ง.)	๑๑-๒-๙๖	ภพท.๕, ใบจองเล่ม ๔๓ หน้า ๑๖๕ เลขที่ ๑๘๕ (๒๕๔๕), แบบสำรวจข้อมูลที่ดินเพื่อการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน (๒๕๔๘)	บุกเบิกเอง พ.ศ.๒๕๑๔	ไม่สามารถขออกโฉนดได้ แต่คณะกรรมการตรวจสอบพบว่าไม่ทับที่ดินแปลงใด	***อยู่ในระหว่างการขออกโฉนด
๗	นาย พ.	๗ ไร่ ๒ งาน	มีใบหลักฐานประกาศจับจอง ฉ.๒๐๒๗	ได้รับมรดกจากบิดา มารดา ปลูกปอ ข้าว	น้องเขยเคยขอรังวัด ปี ๒๕๔๖ โดย แต่ทำไม่ได้ อ้างว่ามีนามสกุลต่างกัน	-

๓. กลุ่มฟ้องผิดแปลง

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๘	นาง ท. ๕ บ้าน น. หมู่ ๓ ตำบล น.	๑๐-๓-๐๙	ใบจองเล่ม ๒ หน้า ๖๖ เลขที่ ๑๒๕ (๒๕๔๖), ใบเสียภาษี	บุกร้าง ถางเอง เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๒ ปลูกต้นไม้ใหญ่ (เพื่อย) มะม่วง มะขาม	มีหมายเรียกมา ๓ ครั้ง อ้างว่านาย ร. (สามี) แพ้คดีเมื่อมี ๒๕๓๖ แต่นาย ร. ตายตั้งแต่ ๒๕๓๐ เอาใบมรณบัตรไปยื่น ให้ศาล ต่อมาที่ดินได้ ออกไปจึงฟ้องให้	ไม่เคยไปศาล ***อยู่ใน ระหว่างการ ขออนุญาต
๙	นาย ส. (นาง บ. ภรรยา)	๒-๐-๒๐	ใบจองเล่ม ๒ หน้า ๗๑ เลขที่ ๑๕๒ (๒๕๔๖)	บุกเบิกเองตั้งแต่ ปี ๒๕๐๘ ปลูกอ้อย ปอ มันสำปะหลัง ปัจจุบันปลูกมัน สำปะหลัง กล้วยคาลิปตัส และมะม่วงหิมพานต์	ถูกนาย ม. ฟ้องตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๓๘ ปัจจุบันนาย ส. ป่วย เดินไม่ได้ นาย บ. ภรรยาขึ้นศาลแทน มีทนาย อ. ว่าความ ให้ตอนหลังเปลี่ยน เป็นทนาย น. ถูก ฟ้องร่วมกับนาง ด. (จำเลยที่ ๑) เพราะที่ ติดกัน โดยบอกว่า เป็นบริวารของนาง ด. ตอนนี้เป็นโจทก์ ร่วมกับนาง บ. ฟ้อง นาย ม. ว่าฟ้องผิด แปลง	คดีดำ ๑๒๒๓/๒๕๓๘ ไปขออนุญาต แล้ว ใบจองหาย ไปขอใหม่ นาง ท. (น้อง สาว) นาง ม. เป็นพยานเรื่อง ใบจองให้ เป็นที่ ข้างเคียง นาย ด. ย้ายไปแล้ว ***อยู่ใน ระหว่างการขอ ออกโฉนด
๑๐	นาง ท.	๒-๐-๖๕	ใบจอง เล่ม ๒ หน้า ๗๑ เลขที่ ๑๕๑ (๒๕๔๖)	บุกเบิกตั้งแต่ปี ๒๕๘๙ ได้รับ มรดกตั้งแต่ ปี ๒๕๔๖ ปลูกปอ มัน ปลูกยูคาลิปตัส	บริวารจำเลยคดี นาง ด. ร่วมกับ นาง บ. ชนะคดีศาล ชั้นต้นฟ้องนาย ม. ร่วมกับนาง บ. (ทนาย น.)	คดีดำ ๑๒๓๓/๒๕๓๘ คดีแดง ๑๙๖๙/๒๕๓๙ ไปขออนุญาต แล้วไม่ให้ ทนาย น. รับปากว่าจะ ทำให้ พร้อมกับ ทำเรื่องผู้จัดการ มรดก
๑๑	นาย ค. (นาง ป.)	๓ ไร่	ไม่มี	บุกเบิก ถางเอง	บุกเบิกตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ มอบให้ลูก (นาง ป.) ตั้งแต่ ปี ๒๕๒๒	ขออนุญาตไม่ได้

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๑๒	นาย น.	๖ ไร่เศษ	ใบเสียภาษี	บุ้ทำมาตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๐๘	เป็นคดีต่อเนื่องจากคดีของปู่ (ตายแล้ว) แพ้คดีโดนยึดที่ ทั้ๆ ที่เป็นทีคนละแปลงกับโฉนดของนาย ม. ตอนนี้โฉนดฟ้องใหม่ เพราะที่ดินติดกัน และคดีเดิมเป็นบริวารของนาย ท. ตอนนี้นัดพร้อมแล้ว นัดสืบแล้วรอทำแผนที่ที่พิพาท	ทนาย น. (ไม่มีเอกสารคดี)
๑๓	นาย ล. (เสียชีวิต) /นาย ส. (ลูกนาย ล.) (นาย ท. พี่เขยนาย ส.)	๒๐-๑-๗๐	ใบจอง เล่ม ๔๕ หน้า ๔ หมู่ ๒ เลขที่ ๑๗๑ (๒๕๑๔)	ได้รับมรดกจากนาย ล. ๔ ไร่	พ.ศ.๒๕๔๑ ถูกนาย ม. ฟ้องขับไล่ เรียกค่าเสียหาย ศาลชั้นต้นและอุทธรณ์ชนะ นาย ม.อุทธรณ์รอบสอง แพ้คดีหลักฐานนาย ม. อ้าง นส.๓ (๒๕๑๕) เล่ม ๔๕ หน้า ๔ สารบบหมู่ที่ ๒ หน้า ๑๗๑ มีพัรุฐ คือไม่มีเลขที่บ้านนาย ล. ไม่เคยขออก นส.๓ ที่ข้างเคียงใส่ชื่อไม่ตรงกับความจริง มีการออกไปแทนหนังสือรับรอง แต่ไม่ลงวันที่ (ธค.๒๕๔๒)	นาย ล. มีสองคนชื่อเดียวกัน คนหนึ่งเป็นพ่อนาย ส. คนหนึ่งเป็นหลานนาย ล. เสียชีวิตแล้วทั้งคู่ที่ตดินผืนนั้น นาย ล. เคยให้ นาย ถ. ซึ่งไม่มีที่ตดินทำกิน จึงให้ นาย ถ. มาเช่าที่ตดิน จึงถูกฟ้องด้วย
๑๔	นาย ธ. ๒๔๐ หมู่ ๘ บ้าน น. ตำบล น.	๒-๑-๑๐	ใบจองเล่ม ๒ หน้า ๗๐ เลขที่ ๑๔๖ ะวาง ๕๕๓๙ III ๕๖,๗๒๗๘ (๒๕๔๖)	บุกเบิกตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๐ ปลูกอ้อย ปลูกปอ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกยูคา ลิปัดส หญ้า มะขาม แดง ประดู่ ตาล กอไผ่	ออกโฉนดไม่ได้ ใบจองเป็นชื่อนาย ธ. แต่หน้าแปลงนี้ฟ้อง นาย ต. (พ่อตา) ฟ้องผิดแปลงไปขอออกโฉนดแล้ว อยู่ในระหว่างดำเนินการ	***อยู่ในระหว่าง การขออกโฉนด

๔. กลุ่มแพ็คเกจในศาลชั้นต้น

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๑๕	นาง ป. บ้าน ท. หมู่ ๖ ตำบล บ.	๗-๓-๐	ไม่มี	ได้จากสามี คือ นาย น. (เสียชีวิต) เมื่อปี ๒๕๐๔ ปลูกมัน ปอ ยุคาลิปัตส ไร่	นาง ก. เคยติดต่อขอซื้อ ได้คำมั่นจ่ามา ๕๐๐ บาท จึงไม่ขาย ต่อมาได้หลอกให้นายน้อยมายื่นเรื่องขอโฉนด พ.ศ.๒๕๓๗ นาย ม. ฟ้องขับไล่แพ็คเกจ พ.ศ.๒๕๔๖ นัดไกลเกลี่ยแล้วตกลงยอมความจ่ายค่าชดเชยให้ แต่ยังไม่จ่ายเงิน ยังไม่ย้ายออก ให้ตัดต้นไม้ก็ไม่ตัด	คดีดำ ๑๕๐๕/๒๕๔๓ คดีแดง ๑๒๗๑/๒๕๔๖ ***โฉนดเลขที่ ๕๖๓๔ เลขที่ดิน ๑ หน้าสำรวจ ๑๓๓๑ (๗-๓-๖๕.๙) แพ็คเกจศาลชั้นต้นคดีสิ้นสุด
๑๖	นาง ม. (ด.) บ้าน ท. หมู่ ๖ ตำบล บ.	๑๗ ไร่	ใบเสียภาษีบำรุงท้องที่	จับจองเอง ทางเอง ตั้งแต่ อายุ ๒๐ ปี จนถึงปัจจุบัน อายุ ๗๕ ปี ปลูกกอไผ่ ๑ ไร่ ขนุน มะม่วง มันสำปะหลัง มีบ่อน้ำ สระ	ปี ๒๕๑๙ นาง ก. ขอซื้อ มัดจำ ๕๐๐ บาท แล้วเอาเช็คเด็กให้ ชื่อนาย ช. (สามี) ชำเงินไม่ได้ ๔,๕๐๐ บาท ถูกฟ้องยึดทรัพย์ และจะมายึดบ้าน แพ็คเกจโดยที่ไม่ได้ไปสูคดี	
๑๗	นาย น. บ้าน ท. หมู่ ๖ ตำบล บ.	๓ ไร่ ๒ งาน	ไม่มี	ซื้อมาจาก นาย ผ. เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๙ ในราคา ๑,๕๐๐ บาท เริ่มเข้ามาทำกินปี ๒๕๑๕ ปลูกปอ มันสำปะหลัง ต่อมาปลูกมะม่วง ขนุน มะขาม	พ.ศ.๒๕๔๙ นาย ม. ฟ้องขับไล่ แพ้ในศาลชั้นต้น อยู่ในชั้นอุทธรณ์ ยังไม่ออกจากพื้นที่แอบอ้างจำเลยขึ้นมา ชื่อนาย ก. อ้างว่าเช่าต่อจากนาย ม. เป็นคนลาวที่เคยมารับจ้างทำงาน ปัจจุบันกลับประเทศลาวไปแล้ว	ทนาย น. คดีดำ ๑๖๘๗/๒๕๓๗ คดีแดง ๖๘/๒๕๓๘ อยู่ในชั้นศาลอุทธรณ์

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๑๘	นาย จ. (พ่อ) (นาย ว.) (นาง บ.)	๒-๐-๒๒	ใบจองเล่ม ๔๓ หน้า ๙๕ หมู่ ๓ เลขที่ ๓๒๗	มรดกจากพ่อ ปี พ.ศ.๒๕๑๐ รับมรดก ปลูกยูคาลิปตัส หน้่า	ถูกฟ้องขับไล่	แพ้ศาลชั้นต้น คดีสิ้นสุด นาย อ. ไม่ยอม ให้เอกสารคดี และใบจองฉบับ จริง ตามหา นาย อ. ไม่เจอ
๑๙	นาง บ.	ประมาณ ๒ ไร่	ไม่มี	ซื้อจากนาย บ. (นาย ช. อดีตผู้ใหญ่บ้านเป็น พยาน) เข้าถากถางเอง เมื่อ ปี พ.ศ.๒๕๑๖ ปลูก ปอ มัน ปัจจุบันปลูกยูคา ลิปตัส หน้่า	ถูกนาย ม. ฟ้อง มารดา (นาง ท.) แพ้ ศาลชั้นต้น,ถูกขับไล่ ให้ออกจากที่ดิน	ปัจจุบันยังทำกิน ในที่เดิม
๒๐	นาย ส.	๑๔ ไร่	ไม่มี	บุกร้าง ถางเอง	แปลงนี้ชาย ๑๐ ไร่ ไร่ละ ๕๐๐ บาท ได้ เงินเพียง ๓,๐๐๐ บาท แต่นายทุนออก โฉนดทับที่ทั้งหมด ด้วย	ถูกฟ้องแพ้คดี ศาลชั้นต้นทั้ง สองแปลง ปี พ.ศ.๒๕๓๖ คดีสิ้นสุดแล้ว ไม่มีเงินอุทธรณ์
๒๑	นาย ช. (นาย อ.) อาชีพอาย ไม้กวาด ที่กทม.)	๓ ไร่ ๑ งาน	ใบเสียภาษี	พ่อแม่บุกเบิก พ.ศ.๒๕๑๕ ปลูกข นุน มะ นาว มะพร้าว ขุดบ่อ คอกวัว เล้าไก่ และมีบ้านอยู่ใน พื้นที่	ปี ๒๕๓๘ ถูกนาย ม. ฟ้องขับไล่ แพ้คดีจน ต้องย้ายบ้านออกไป ยังที่ดินอีกแปลงซึ่ง อยู่ข้างเคียง เสียเงิน ๔๐,๐๐๐ บาทให้ นาย ม. และบอกให้ ไปขอออกโฉนดได้ เลย แต่ไปขอออก จริงๆ แล้วไม่ได้	-
๒๒	นาง ท.	๔-๒-๔๑	ใบจองเล่ม ๔๓ หน้า ๙๙ หมู่ ๓ เลขที่ ๓๔๘ (๒๕๑๖)	เป็นของพ่อแม่ (เสียชีวิต แล้ว) ก่อนปี พ.ศ.๒๕๒๕ แต่ยังไม่ได้ออนให้ก่อน ตาย ปลูกมะม่วงหิมพานต์ กอไผ่ ต้นยาง ยูคาลิปตัส	ออกโฉนดไม่ได้ นาย ม. คัดค้านทำให้ไม่มีที่ ทำกิน ปัจจุบันยังทำ กินอยู่เหมือนเดิม	คดีสิ้นสุดนาย อ.

๕. กลุ่มแพคดีในศาลอุทธรณ์

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๒๓	นาย ส.	๙-๒-๔๙.	ใบจอง เล่ม ๒ หน้า ๕๙ เลขที่ ๙๒ (๒๕๔๕)	รับมรดก จากนาย ม. ในปี พ.ศ.๒๕๑๕ ผู้ใหญ่บ้านได้ทำการจัดสรรแบ่งแปลงเพื่อทำการเสียภาษี	ถูกฟ้องขับไล่ออกจากที่ดิน ศาลชั้นต้นชนะ ศาลอุทธรณ์แพ้ให้ขนย้ายแต่ตอนนี้ก็ยังไม่ทำกินเหมือนเดิม หมายเรียกเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท จึงไม่ฎีกา นาย อ. นาย ก. นาย ช.	คดีดำ ๑๐๓๗/๒๕๓๖ คดีแดง ๑๗๘๓/๒๕๓๙ มีหนังสือสัญญาขายที่ดินให้นาย ส. แต่ไม่มีลายเซ็นนาย ส. เป็นผู้ซื้อ ***อยู่ในระหว่างการขอออกโฉนด
๒๔	นาย อ.	๙-๑-๕๐	ใบจอง เล่ม ๒ หน้า ๖๓ เลขที่ ๑๑๒ ระยะเวลา ๕๙๓๙ III ๗๒๗๘, ๕๙๓๙II๗๔๗๘	ได้รับมรดกจากบิดานาย ม. ปี ๒๕๑๕ (เสียชีวิต) ปลูกอ้อย ปอ มัน สำปะหลัง ปัจจุบันปลูกยูคาลิปตัส มีกระท่อมหลังคามุงสังกะสี	-	เป็นจำเลยร่วมกับนาย ม. ***อยู่ในระหว่างการขอออกโฉนด
๒๕	นาง ม.	๙-๐-๒	ใบจองเล่ม ๒ หน้า ๖๓ เลขที่ ๑๑๑ (๒๕๔๖)	บุกเบิกเอง ๒๕๑๓ ปลูกอ้อย ปลูกข้าว ถั่วลิสง ปอ มัน ปัจจุบัน ปลูกหญ้า มีกระท่อมมุงหลังคา สร้างมา ๕ ปี	-	เป็นจำเลยร่วมกับพ่อใหญ่ ม.
๒๖	นาง ผ.	๕ ไร่ ๑ งาน (แปลงเดียวกับที่ ๗-๓-๑๓)	นส.๓ก. เลขที่ ๓๗๕๘ เล่ม ๓๘ ข. หน้า ๘ เลขที่ดิน ๑๘ ระยะเวลา ๕๙๓๙III แผ่นที่ ๕๖ (๒๕๒๑) หนังสือสัญญาให้ที่ดิน	มรดกจากนาง น.	นาง ผ. ฟ้องขับไล่ นาง ห. ลูกนาง พ. ภรรยาคนแรกของ นาย น. (นาง น. เป็นภรรยาคนที่สอง) ได้มาขออาศัยทำกินในที่ดิน และไม่ยอมออกจากพื้นที่ จึงฟ้องขับไล่ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ แพ้คดีในศาลอุทธรณ์ นาย ม. มาร้องสอดอ้างว่าที่ดินผืนนี้เป็นของนาง ก. โดยอ้างว่าซื้อต่อจาก นาย ห. พี่ชายนาง น. และแพ้คดีเช่นกัน	คดีดำ ๗๓๖/๒๕๔๖ คดีแดง ๒๒๗๔/๒๕๔๘ หลักฐานใบมอบอำนาจและ นส๓ก. ต้นฉบับอยู่กับศาลฎีกา นาย ว.

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๒๗	นาย ท.	๘-๒-๑๙	ใบจองเล่มที่ ๒ หน้า ๖๗ เลขที่ ๑๓๑ (๒๕๔๖)	ได้รับมรดกจากบิดา มารดา นาย ท. เริ่มเข้ามาทำประโยชน์เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๓ ปลูกอ้อย มัน ปอ ปัจจุบันปลูกยูคาลิปตัส	ขึ้น ๓ ศาลเบิกความเอง ๒ ศาล ศาลชั้นต้นชนะอุทธรณ์แพ้ให้ย้ายออกแต่ไม่ออกจนถึงเดี๋ยวนี้ จนถึงศาลฎีกา ให้ทนายยื่นฎีกาผ่านมา ๓ ปีแล้วแต่ยังไม่มีความคืบหน้าใดๆ	ทนาย ช.

๖. กลุ่มชนะคดี รวม ๑๑ ราย ๑๗ แปลง

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๒๘	นาย ป.	๖ ไร่	ไม่มี	ได้มรดกจากมารดา ในปี พ.ศ.๒๕๑๘ ปลูกอ้อย	ไถที่ดินแล้ว แต่ถูกฟ้อง เลยไม่ได้ทำอะไร นาย ม. มาขอซื้อ แต่ไม่ขายไม่สามารถออกโฉนดได้	***อยู่ในระหว่างการขออกโฉนด
๒๙	นาย ส.	๑๑-๓-๕๕	ใบจอง เล่ม ๒ หน้า ๖๗ เลขที่ ๑๓๔	บุกร้าง ถางเองตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๓	แปลงนี้โดนฟ้องปี ๒๕๓๑ นาย ม. ยื่นฎีกา ศาลพิพากษายืน ชนะ ๓ ศาล ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนพิสูจน์สิทธิได้ไปขออกโฉนดตามที่คณะกรรมการตรวจสอบพบว่าไม่มีที่ดินแปลงอื่นทับ	คดีดำ ๒๐๘๐/๒๕๔๒ คดีแดง ๒๖๑/๒๕๔๓ คดีดำ ๕๑๔/๒๕๔๖ คดีแดง ๗๑๗/๒๕๔๘ จำเลยร่วมกับ นาย ฮ. นาย อ. นาย พ. นาย ส. นาย ง. ***อยู่ในระหว่างการขออกโฉนด

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
๓๐	นาย ค.	๙ ไร่	ไม่มี	บุกร้างถางพงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๔ ปลูกปอ ปัจจุบันปลูกยูคาลิปตัส หนุ่ย มะม่วงหิมพานต์ พอตายกที่ดินให้ (นาย ข.) เมื่อปี ๒๕๒๔ ปลูกกระท่อมตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ แต่ปี ๒๕๒๙ ไปขายกระท่อมพัง ขุดสระน้ำ เมื่อปี ๒๕๓๖	นาย ม. พ้องร้องขับไล่ ๓ รอบ รอบ ๑ ศาลแพ่ง ฟ้องว่าที่ดินแปลงนี้เป็นมรดกของนาง ก. ศาลยกฟ้อง ขณะ ๓ ศาล รอบสอง ศาลอาญา บอกว่า บุกรุกและทำลายทรัพย์สิน, รอบ ๓ ปัจจุบัน เป็นคดีอยู่ในศาลแพ่ง อ้างว่าขุดบ่อปลาล้ำที่นาย ม. ขณะคดี ทั้ง ๕ รอบ	คดีดำเลขที่ ๓๘๘,๕๕๑/๒๕๓๖ คดีแดงเลขที่ ๑๒๒๗,๑๒๒๘/๒๕๓๗ คดีดำเลขที่ ๓๐๔/๒๕๔๑ คดีแดงเลขที่ ๒๔๒๒/๒๕๔๖ • หลักฐานเรื่องนาย ฮ. ศาลไม่เชื่อว่ามีการซื้อขายที่ดินกับนาย ม. จึงริงเพราะการซื้อขายไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายถือเป็นโมฆะ • นาย ม. ซื้อที่ดินในนามส่วนบุคคล ไม่ใช่ในฐานะผู้จัดการมรดกของนาย ส. • สำนวนนาย ม.ขัดกัน อ้างว่า

ลำดับ	ชื่อ/สกุล	จำนวน	เอกสารสิทธิ์	ประวัติ	ปัญหา	หมายเหตุ
						นาย ส.ทำประโยชน์ในที่ดินและในสำนวนเดียวกันก็บอกว่าจำเลยเป็นผู้ครอบครองทำประโยชน์ - ศาลไม่เชื่อว่านาย ฮ. เข้าทำประโยชน์ตามที่กล่าวอ้าง
๓๑	นาย ส.	๒๖ ไร่	นส.๓ เล่ม ๔๓ หน้า ๘๗ หมู่ ๓ เลขที่ ๒๘๘ (๒๕๑๔)	พ่อแม่บุกเบิกมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๙ ปลูกอ้อย ปลูกมะม่วง-มะขาม พ.ศ. ๒๕๑๔ ปลูกยูคาลิปตัส ปัจจุบันปลูกยูคาลิปตัส	ถูกฟ้องขับไล่ ศาลชั้นต้นยกฟ้องในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปัจจุบันอยู่ในศาลอุทธรณ์ นาย ม. เป็นโจทก์ นาง ก. เป็นผู้ร้องสอด ศาลเห็นว่า พยานหลักฐานของผู้ร้องสอดมีพิรุธ น่าสงสัย ไม่น่าเชื่อว่าผู้ร้องสอดเป็นเจ้าของที่ดินแปลงพิพาทตามที่กล่าวอ้าง	คดีดำ ๙๐๒/๒๕๔๑ คดีแดง ๑๔๙/๒๕๔๗ ทนายสัญญา

๒.๓ กรณีตัวอย่าง นาย ว. หนึ่งในผู้ถูกฟ้องขับไล่ที่แพ็คดีและถูกจำคุก

นาย ว. เป็นหนึ่งในชาวบ้านกว่าร้อยรายที่มีกรณีพิพาทเรื่องที่ดินในเขตตำบลบึงหวาย ตำบลหนองกินเพล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรับมรดกที่ดินมาจากนาย ท. ผู้เป็นพ่อ มีเอกสารใบจองแสดงการครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๐ และทำกินต่อเนื่องมาโดยไม่ได้ขายที่ดินแต่มีโฉนด ๓๑ แปลงออกในพื้นที่ของนาย ว. เจ้าของโฉนดรวมทั้งนาย ม.^[21] ฟ้องศาลขับไล่และเรียกค่าเสียหายในคดีต่างๆ นาย ว. แพ้หลายคดี ต้องถูกจำคุกและเสียเงินเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ ๒ • ผังจัดสรรที่ดินของนายทุนที่ครอบทับที่ดินนาย ว.

นาย ว. เป็นบุตรของนาย ท. ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วในปี พ.ศ.๒๕๔๙ โดยนาย ท. และครอบครัวได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินตำบลบึงหวายมาแต่บรรพบุรุษ โดยมีเอกสารใบจองเลขที่ ๑๘๔ ตำบลบึงหวาย (ปัจจุบันแยกออกมาเป็นตำบลหนองกินเพล) ออกเมื่อ ๒๙ ธ.ค.๒๕๑๐ เนื้อที่ตามใบจอง ๒๒ ไร่ ๑ งาน ๖๐ ตร.วา

เมื่อนาย ส. และนางบัวผู้เป็นภรรยา มาหาซื้อที่ดินจากชาวบ้านเขตตำบลบึงหวายเป็นจำนวนมากโดยมีลูกน้องซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนันเป็นผู้ช่วยติดต่อ

^[21]นาย ม. ฟ้องดำเนินคดีขับไล่เรียกค่าเสียหายกับผมด้วย นาย ม. มีที่ยะเอนะในบริเวณนี้เกือบหมื่นไร่ ในส่วนที่ทับที่ของนาย ว. ๘๐ ไร่ แบ่งเป็นแปลงเล็กแปลงน้อย มีโฉนด และอ้างว่าเป็นมรดกของพ่อเขา มีส่วนที่ยังไม่ได้ขายจึงนำมาฟ้อง ทำให้ผมยุ่งมาก ถ้าผมยอมถอยก็ไม่มีที่ดินทำกิน ก็เลยสู้ (สัมภาษณ์นาย ว.)

ชาวบ้านให้ นาย ท. และชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้ขายที่ดินเพราะต้องการที่ดินไว้ทำกิน การติดต่อซื้อที่ดินจากชาวบ้านมีหลายลักษณะ มีชาวบ้านส่วนหนึ่งที่ขาย ผู้ที่ไม่ขายบางรายจะถูกข่มขู่ว่าจะเอาที่ดินฟรีๆ และต่อมามีการออกโฉนดที่ดินจำนวนมากในเขตตำบลบึงหวายและตำบลหนองกินเพล. โดยผู้เป็นเจ้าของโฉนดไม่เคยเข้าไปรังวัดและทำกินเลย และต่อมาที่ดินเหล่านี้ถูกนำไปจำนองและขายต่อกับบุคคลต่างๆ และเมื่อผู้ซื้อเข้าไปในพื้นที่ก็จะพบเจ้าของที่ดินเดิมซึ่งยืนยันว่าไม่ได้ขายที่ดิน จึงเกิดพิพาทกัน^[22]

ช่วงก่อนปี พ.ศ.๒๕๒๖ มีหนังสือมาจากกรมบังคับคดี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มายึดที่ดินชาวบ้านเกือบทั้งหมด มาตีตีหมายตามต้นไม้และเถียงนาชาวบ้านยึดที่ดินเป็นแปลงทั้งผู้ที่ยขายที่ดินและแปลงที่ไม่ได้ขายที่ดิน จึงมีหนายมาแนะนำ บอกว่าถ้ามายึดทรัพย์ให้ค้ำไถ่นะ เป็นทนาย ธกส. คนหนึ่ง และทนายในพื้นที่คนหนึ่ง เขาไปพลิกจากชาวบ้านลงซื้อค้ำค้ำยึดทรัพย์ ว่าเป็นชาวบ้านยอมเช่า เข้าทำกินในพื้นที่ของตนเอง ชาวบ้านเคยร้องเรียนอำเภอให้ดำเนินการตรวจสอบเพราะชาวบ้านไม่ได้ขาย ทางจังหวัดก็ส่งเรื่องมาที่กระทรวงในกรุงเทพฯ เรื่องก็เงียบหายไป ชาวบ้านก็เริ่มร้องเรียนกันมา

นาย ว. ถูกฟ้องร้องครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๕๓๙ โดย นาง ข. ซึ่งมีบิดาเป็นทหารปลดเกษียณได้ออนที่ดินที่ซื้อมาจากสวัสดิการทหารให้ลูก ได้ยื่นฟ้องดำเนินคดีแพ่งนาย ว. นาย ว.ไปหาทนายว่าความให้ แต่ก็ต้องแพ้คดี^[23] แต่เจ้าของโฉนด

^[22] คนที่ถือโฉนดที่ดินของนาย ท. พ่อนาย ว. ก็ไม่ทราบว่าจะจุดไหน เขาก็ไปยื่นขอสอบเขตรังวัด เจ้าพนักงานที่ดินก็ลงมารังวัดตามเอกสาร คนที่ถือมาทับที่ของนาย ว. บางคนก็พูดว่า ถ้ารู้อย่างนี้ก็ไม่ใช่ซื้อ ที่ดินนาย ว. เพิ่งมาทราบตอนที่ตีเอสไอมาสำรวจว่า ทับทั้งแปลง ประมาณ ๓๐ กว่ารายเนื้อที่ ๘๐ กว่าไร่ เป็นแปลงจัดสรรแปลงละ ๓ ไร่ นาย ว. กับพ่อก็คัดค้านไม่ไหวรังวัดในพื้นที่ตนเอง เจ้าของโฉนดก็โกรธ เจ้าหน้าที่รังวัดเข้าพื้นที่ไม่ได้ก็กลับ แล้วเจ้าของโฉนดก็ฟ้องร้องตามกฎหมาย

^[23] ทนายความ (นาย น.เสียชีวิตแล้ว) บอกว่าจะว่าความให้ทั้งศาลชั้นต้น อุทธรณ์ฎีกา บอกว่าชนะแน่นอน ไม่มีปัญหา ฟ้องครอบครองปรปักษ์ไปเลย เรียกเงินค่าทนายก่อน ๕๐,๐๐๐ บาท ผมก็บอกว่าทนายครับ ผมมีใบจองนะ ผมทำประโยชน์ ผมไม่ได้ขายนะ ทนายบอกว่า “ใบจองไม่ใช่เอกสารสิทธิ์ สู้ไม่ได้ สู้ก็แพ้ เอาครอบครองปรปักษ์” มารู้อีกทีหลังทนายคนนี้ก็รู้จักนาง ข. เขาก็คอยมาเอาเงินไป รวมแล้วกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท หมดเลยครับ แพ้คดีครับ (สัมภาษณ์นาย ว.)

บางคนก็มาเจรจาขอเข้ามาอยู่ด้วย นาย ว. ก็ยอมให้เพราะไม่อยากจะสู้คดี^[24]

ต่อมาเมื่อ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ นาย ว. ไปยื่นขออนุญาตโฉนดที่ดินจังหวัดราชบุรีว่ามีโฉนด ๓๑ แปลง ออกในที่ดินนาย ว. แล้ว พนักงานที่ดินแนะนำให้ไปฟ้องเพิกถอนโฉนดที่ดินหรือฟ้องครอบครองปรปักษ์ นาย ว. จึงร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ พร้อมทั้งทูลเกล้าถวายฎีกา ซึ่งสำนักพระราชวังได้แนะนำให้ทำหนังสือถึงเจ้าพนักงานที่ดินขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและเพิกถอนโฉนดที่ออกโดยมิชอบ แต่เจ้าพนักงานที่ดินไม่ปฏิบัติ ให้เหตุผลว่าได้มีการฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมเกี่ยวกับสิทธิการครอบครองที่ดินแล้ว หากศาลยุติธรรมมีคำพิพากษาอย่างไรจึงจะดำเนินการต่อไปได้ นาย ท. จึงไปฟ้องศาลปกครอง

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เจ้าของโฉนดที่ดิน ๒ ราย (จำสิบเอก ว. และนาง ส.) ฟ้องนาย ว. ขอให้บุกกรุกเข้าไปในโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๙๒๐ ตำบลหนองกินเพลของจำสิบเอก ว. ลักเอาหน้าดินไป ๒,๑๐๐ ลบ.เมตร ราคา ๗๐,๐๐๐ บาท และบุกกรุกโฉนดเลขที่ ๕๑๕๒ ของนาง ส. ลักเอาหน้าดินไป ๔,๑๐๐ ลบ.เมตร ราคา ๑๔๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนาย ว. ให้การว่าได้ครอบครองที่ดินดังกล่าวนี้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ และได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินทั้งสองแปลงแล้วแต่ที่ร้องเข้าเพราะไม่มีเงิน ศาลพิพากษานาย ว. มีความผิดฐานลักทรัพย์โดยซื่อสัตย์พาดหน้าให้จำคุก ๒ ปี^[25] และคืนหน้าดินหรือใช้ราคาหน้าดินให้กับผู้เสียหาย และติดคุกจริง ๑ ปี ๖ เดือน ๒๒ วัน ก็พ้นโทษ ปัจจุบันยังต่อสู้คดีอยู่ในศาล

^[24] บางคนก็มาพูดดี ขอยู่ด้วยโดยให้ค่าตอบแทนหมื่นสองหมื่นก็เลยยอม เพราะสู้ต่อไปไม่ได้ เงินก็ไม่มี และกลัว มี ๒ รายที่เข้ามาอยู่ มาอยู่ในที่ดินเรา ก่อนมาอยู่เขาก็เอาช่างรังวัดมาสอบเขตเหมือนกัน ๒ ราย ชื่อ พันตรี ว. ๓ ไร่, อีกคนผมก็จำไม่ได้บ้านอยู่ในเมือง เขาตรวจสอบแล้วอยู่ใกล้กันตั้งกันมาเป็นพยานให้กับที่จริงไม่ยอมมีเรื่องมีคดี พันตรี ว. มาอยู่ ๔-๕ ปีก็ขายที่ดินให้บุคคลอื่น โฉนดของนาง ก. ทุกแปลงจะขายเป็นทอดๆ กันไป ส่วนใหญ่ไม่มาทำประโยชน์โดยไม่รู้พื้นที่ ต่างจังหวัด ต่างอำเภอ, อีกรายไม่มาทำประโยชน์ ผมก็ครอบครองที่ดินอยู่เหมือนเดิม (สัมภาษณ์นาย ว.)

^[25] นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง คำนวณค่าใช้จ่ายและค่าเสียหายโอกาสของนาย ว. ขณะที่ถูกจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน ๒๒ วัน เป็นจำนวนเงิน ๓๔๘,๗๙๗ บาท แต่เมื่อคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่นาย ว. ต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิในที่ดินทำกิน ซึ่งยาวนานถึง ๑๗ ปี โดยรวมการถูกจำคุก ๑ ปีเศษด้วย เป็นค่าใช้จ่ายถึง ๒,๑๔๖,๗๙๗ บาท โดยแยกเป็นค่าจ้างทนายความ ๓๗๕,๐๐๐ บาท ค่าเดินทางร้องขอความเป็นธรรม ๒๕๕,๐๐๐ บาท ค่าถ่ายเอกสารใช้ในกระบวนการทางศาล ๕๑,๐๐๐ บาท ค่ารายจ่ายและค่าสูญเสียรายได้ของครอบครัวกรณีภรรยาต้องออกจากงานมาดูแลในแทนสามี ๑,๔๖๕,๗๙๗ บาท

ตารางที่ ๔ • การครอบครองที่ดินบนที่นาย ว.

		ชื่อผู้ครอบครอง			ชื่อผู้ครอบครอง
ฉ.	ฉ.๔๘๗		ฉ.๔๔๕๙	ฉ.	กรมสวัสดิการทหารบก
ฉ.	ฉ.๔๘๘		ฉ.๔๔๕๘	ฉ.๕๓๑	สิปโท พ.
ฉ.	ฉ.๕๑๑		ฉ.๔๔๕๕	ฉ.๕๓๔	นาง บ.
ฉ.	ฉ.๕๑๒		ฉ.	ฉ.๕๓๘	
ฉ.	ฉ.๕๑๓		ฉ.๕๙๖๖	ฉ.๕๓๙	นางสาว ส.
ฉ.	ฉ.๕๑๔		ฉ.	ฉ.๕๔๐	นาย ส.
ฉ.	ฉ.๕๑๕		ฉ.	ฉ.๕๕๘	
ฉ.	ฉ.๕๑๖		ฉ.	ฉ.๕๕๙	
ฉ.	ฉ.๕๑๗		ฉ.๕๑๕๙	ฉ.๕๖๐	นาง ช.
ฉ.	ฉ.๕๑๘		ฉ.๕๑๖๐	ฉ.๕๖๑	นาง บ.
ฉ.๕๓๐๐	ฉ.๕๑๙	สิปตำรวจ ส.	ฉ.๓๙๒๒	ฉ.๕๖๒	นางสาว ช.
ฉ.	ฉ.๕๒๐		ฉ.๓๙๒๑	ฉ.๕๖๓	พันตรี ว.
ฉ.๕๒๙๘	ฉ.๕๒๒	นาง พ.	ฉ.๓๙๒๐	ฉ.๕๖๔	จำสิบเอก ว.
ฉ.	ฉ.๕๒๓		ฉ.๓๘๘๔	ฉ.๕๖๕	ร้อยเอก ส.
ฉ.๔๓๒๖	ฉ.๕๒๔	กรมสวัสดิการทหารบก	ฉ.๔๓๒๐	ฉ.๕๖๖	นาย ม.
ฉ.	ฉ.๕๒๕		ฉ.๔๓๑๙	ฉ.๕๖๗	นาง พ.
ฉ.	ฉ.๕๒๖	นาง ก.	ฉ.๕๑๕๑	ฉ.๕๖๘	นาย ว.
ฉ.๔๓๒๓	ฉ.๕๒๗	นางสาว ร.	ฉ.๔๓๑๘	ฉ.๕๖๙	นางสาว พ.
ฉ.๔๓๒๒	ฉ.๕๒๘	นาง พ.	ฉ.๕๑๕๐	ฉ.๕๗๐	นางสาว พ.
ฉ.	ฉ.๕๒๙		ฉ.	ฉ.๘๕๓	

การตรวจสอบที่ดินของกรมที่ดิน ระหว่าง ก.ค.-ก.ย. ๒๕๕๐ สรุปได้ว่ามีชาวบ้านนำซีที่ที่ดิน ๗๕ รายจำนวน ๘๔ แปลง ที่ดิน ๔๕ แปลงถูกฟ้องคดี ซึ่งส่วนใหญ่คดีถึงที่สุดแล้ว ประเด็นที่แพ้เนื่องจากไม่ต่อสู้คดี และมีความเห็นว่า ๑) ที่ดินที่ลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ UTM และระวางรูปถ่ายทางอากาศ น.ส.๓ก ไม่ทับที่ดินแปลงใดจำนวน ๓๑ แปลง ซึ่งผู้ครอบครองที่ดินมีทั้งใบจอง ใบเสียภาษีบำรุงท้องที่และไม่มีหลักฐาน แต่ส่วนใหญ่มีใบจอง และที่ดินเหล่านี้มีหลักฐานมอบอำนาจให้นางบัว ดำเนินการออกโฉนด ขายให้นางบัว แต่ตรวจสอบไม่พบสารบบที่ดิน และถูกฟ้องขับไล่ออกจากที่ดิน กรรมการฯ มีความเห็นว่าประเด็นที่ดินพิพาทหากเป็นการฟ้องคดีโดยระบุตำแหน่งที่ดินคลาดเคลื่อนให้แจ้งเจ้าของที่ดินยื่นคำขอ

รังวัดออกโฉนดที่ดินเพื่อให้ทราบตำแหน่งที่ดินที่แน่นอนและสรุปข้อเท็จจริงเพื่อยื่นคำร้องขอให้มีการแก้ไขคำพิพากษาของศาล ส่วนประเด็นการซื้อขายที่ดินไม่สามารถสอบสวนข้อเท็จจริงจากกลุ่มนายทุนได้คู่กรณีต้องนำเรื่องไปพิสูจน์กันในระดับชั้นศาล ๒) ที่ดินที่ลงรูปแผนที่ในระวางแผนที่ UTM และระวางรูปถ่ายทางอากาศ น.ส.๓ก แล้วทับที่ดินในระวาง จำนวน ๕๒ แปลง ที่ดินในระวางเดิมเป็นของชาวบ้านและมีหลักฐานขายหรือมอบอำนาจให้นาง ก. ดำเนินการออกโฉนดซึ่งปัจจุบันเป็นของนาง ก. ส่วนใหญ่ตรวจสอบไม่พบ สารบบที่ดิน และสรุปความเห็นกับที่ดินลักษณะนี้ว่าไม่พบพยานหลักฐานอันเป็นเหตุให้เพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ ๓) คณะกรรมการฯ มีความเห็นเพิ่มในประเด็นการขายที่ดินว่าเจ้าของที่ดินให้ถ้อยคำโดยไม่มีเอกสารประกอบว่าไม่เคยมีการขายที่ดินให้แก่ นายทุน ไม่มีการลงชื่อในใบมอบอำนาจให้ขายที่ดิน มีเพียงบางรายขายให้นายทุนแต่ได้รับชำระเงินเพียงบางส่วน แต่ฝ่ายนายทุนไม่ยินยอมให้ถ้อยคำและเอกสารในสารบบที่ดินไม่มีหลักฐานชัด เหตุการณ์เกิดขึ้นมานานกว่า ๓๐ ปี แล้วคู่กรณีจึงควรนำพิสูจน์ในระดับชั้นศาลว่าได้มีการซื้อขายกันจริงหรือไม่

หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกในพื้นที่ซึ่งโฉนด น.ส.๓ บางส่วนออกโดยอาศัยหลักฐานใบจอง โดยหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนให้ความเห็นว่าใบจองดังกล่าวน่าจะออกโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะไม่สามารถหาผังจัดสรรใบจองได้ การเดินสำรวจออก น.ส.๓ก น่าจะไม่ถูกต้อง มีปัญหาเรื่องตำแหน่งที่ดินซึ่งยังไม่สามารถกำหนดตำแหน่งที่ดินที่ชัดเจนได้และกรณีแปลงที่ทราบตำแหน่งที่ดินชัดเจนก็เป็นเหตุให้ราษฎรถูกฟ้องขับไล่ มีปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจไปสอบเขตที่ดินของเอกชนหากไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน ปัญหาการจัดเก็บสารบบที่ดินไม่ถูกต้องครบถ้วนและสูญหายบางส่วน ปัญหาพยานบุคคลในพื้นที่พยานเกือบทั้งหมดเป็นฝ่ายชาวบ้านส่วนนายทุนไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบที่ดิน และปัญหาโอนที่ดินพิพาทที่ยังไม่มีข้อมูลที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่บุคคลภายนอก

๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ชาวบ้านขายที่ดินให้นายทุนจริงหรือไม่

กรณีศึกษานี้เกิดขึ้นเมื่อ ๔๐ กว่าปีก่อน เริ่มจากมีครุคนหนึ่งในพื้นที่ซึ่งเป็นคนที่กว้างขวาง มีความรู้ และมองการณ์ไกลเห็นว่าพื้นที่นี้จะมีมูลค่าในอนาคต เมื่อลงสมัครและได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงบอกจะช่วยให้ชาวบ้านได้โฉนดที่ดิน จึงให้ชาวบ้านมาลงชื่อแล้วประกาศรับซื้อที่ดินจากชาวบ้านโดยจงใจชาวบ้านว่า “ถึงขายที่ดินให้ก็สามารถทำกินอยู่ต่อไปได้” มีการตั้งภรรยาเป็นตัวแทนมารับซื้อที่ดิน โดยมีกำนันผู้ใหญ่บ้านช่วยชักจูงชาวบ้าน ชาวบ้านส่วนหนึ่งเซ็นเอกสารเปล่าหรือมอบลอยให้ไปออกโฉนดแทน อีกส่วนทำสัญญาซื้อขายโดยได้รับเงินมัดจำเล็กน้อยที่เหลือจ่ายเป็นเช็คแต่เช็คเต็งไปทวงเงินจากนายทุนก็ไม่ได้ จึงต้องอยู่ทำกินในที่ดินเดิมอยู่อย่างนั้น มีผู้ได้รับความเดือดร้อนในลักษณะนี้ประมาณ ๒๐๐ ราย หลังจากนั้นภรณายนายทุนนำสัญญากู้เงินและเอกสารมอบอำนาจที่ชาวบ้านมอบให้ไปออกโฉนดเป็นของตนเอง แล้วกระทำทุกวิธีการเพื่อฟอกโฉนดที่ดิน เช่น นำโฉนดไปจำนองกับบริษัทก่อสร้างตัวเอง จำนองกับธนาคารและปล่อยให้ถูกฟ้องล้มละลาย ถูกยึดทรัพย์และขายทอดตลาด ชาวบ้านไปคัดค้านการขายทอดตลาด บางรายก็ไปซื้อที่ดินคืนมา ต่อมาชาวบ้านนำหลักฐานไปฟ้องไปขอออกโฉนดที่ดินแต่ถูกนายทุนคัดค้านและเริ่มทยอยฟ้องศาลขับไล่ชาวบ้านออกจากที่ดินและเรียกค่าเสียหาย นอกจากนี้ผู้ซื้อที่ดินต่อนายทุนเริ่มฟ้องขับไล่ชาวบ้านด้วย ชาวบ้านต่อสู้คดี อ้างพยานบุคคลและเอกสารใบจอง ใบเสียภาษีบำรุงท้องที่ แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่แพ้คดี บางรายถูกตัดสินจำคุกและแจ้งร้องเรียนขอความเป็นธรรมกับหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งได้ถวายฎีกาเพื่อขอความเป็นธรรม มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาตรวจสอบหลายชุดและแนะนำให้เจ้าหน้าที่รัฐตรวจสอบเพิกถอนการออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบแต่ไม่เป็นผล ทำให้ชาวบ้านยังคงได้รับความเดือดร้อนและไม่มีทางออกจากปัญหาความเดือดร้อนที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

จากการลงพื้นที่และการทบทวนข้อมูลประวัติของชุมชน พื้นที่ที่ศึกษาซึ่งครอบคลุม ๒ ตำบล มีประชากรราว ๒,๓๐๐ ครัวเรือน ดูหลักฐานโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัตถุเก่าแก่ หนองน้ำ ตลอดจนพื้นที่ที่ชาวบ้านใช้สอย เชื่อได้ว่าตั้งถิ่นฐาน

มานานกว่า ๒๐๐ ปี สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำใหญ่ น้ำหลากพัดพาดินตะกอนมาทับถมเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นที่อยู่เสมอ ทั้งผืนแผ่นดินและแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจึงอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนและทำการเกษตรอย่างถาวรมายาวนานโดยไม่มีเหตุปัจจัยร้ายแรงเช่นน้ำท่วม ฝนแล้งซ้ำซาก แม่น้ำเปลี่ยนเส้นทาง หรือเกิดโรคระบาดรุนแรงจนต้องอพยพโยกย้ายไปไหน และความเป็นชุมชนของชาวบ้านที่นี่ก็มีชัดเจนจากระบบเครือญาติที่สืบสาวเชื่อมโยงกันได้หลายชั่วอายุคน มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมทุกประการที่มีอยู่ในภาคอีสาน ประกอบกับที่ตั้งของชุมชนอยู่ระหว่างแม่น้ำกับถนน และไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก แม้ในอดีตเส้นทางคมนาคมยังไม่สะดวก แต่ก็ยังพอใช้ยานพาหนะขนส่งสินค้าหรือบรรทุกทุกคนเข้าเมืองได้ไม่ยาก จึงเห็นว่าไม่มีเหตุจูงใจให้ชาวบ้านจำนวนหลายร้อยครัวเรือนต้องขายที่ดินหมื่นกว่าไร่ให้กับนายทุนโดยไม่เหลือที่ดินไว้ทำกินแต่อย่างใด

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาจากข้อมูลพื้นที่ทั้ง ๒ ตำบลซึ่งมีประมาณ ๓๐,๐๐๐ ไร่ กว่าไร่ แต่นายทุนรายใหญ่นี้เข้าครอบครองประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ กว่าไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่จำนวนมากถึงราวหนึ่งในสามของพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน ซึ่งมีทั้งพื้นที่ของชาวบ้าน พื้นที่ป่า และหนองน้ำซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่ชาวบ้านในชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ด้วย จึงเป็นไปได้ว่าชาวบ้านจะขายที่ดินให้นายทุนมากถึงขนาดนี้

การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินของนายทุนมีความถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

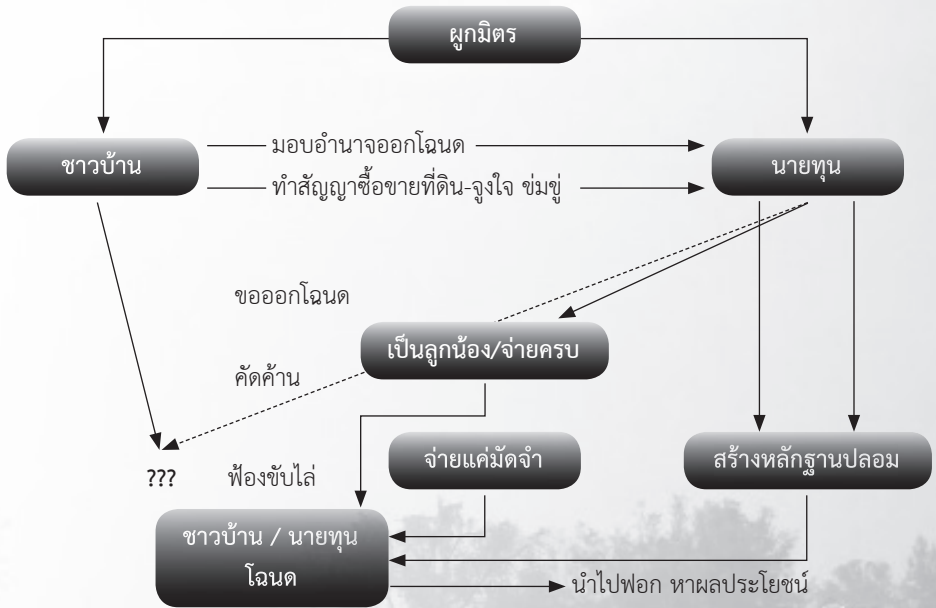
จากการสืบประวัติเดิมของผู้ที่เป็นโจทก์ฟ้องราษฎรพบว่าเป็นคนในท้องถิ่นอาชีพเดิมเป็นครู มีความคิดทางการเมืองแนวสังคมนิยม มีแนวคิดที่จะจัดตั้งชุมชนเป็นสหกรณ์โดยมีประชาชนทั้งหมดเป็นบริวารแล้วจะตั้งเป็นพรรคการเมืองที่มีประชาชนเป็นบริวารด้วย แต่ทั้งหมดเขาจะเป็นเจ้าของที่ดินเพื่อให้ประชาชนมาอยู่ร่วมกัน เมื่อเขาได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรและต่อมาได้เป็นผู้ก่อตั้งพรรคและหัวหน้าพรรคการเมือง จึงมีความพยายามด้วยวิธีการต่างๆ นานา เพื่อให้ได้ที่ดินมาเป็นของเขาโดยที่เขาไม่ได้ดำเนินการเองแต่มอบให้ภรรยาและบริวาร

เป็นผู้ทำ แต่เมื่อเขาเสียชีวิตภรรยาของเขากลับนำที่ดินไปจัดสรรเป็นโครงการอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่

ประเด็นนี้จึงทำให้เชื่อได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้ขายที่ดิน แม้ในข้อเท็จจริงจะมีการซื้อขายที่ดินในหมู่บ้านอยู่บ้าง แต่เป็นการซื้อขายจำนวนเล็กน้อยในลักษณะแบ่งให้ญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านที่ขยายครอบครัวและมีที่ดินไม่พอได้มีที่ทำกินเพียงพอมากกว่าการมุ่งขายเอาเงินมาเลี้ยงชีพหรือขายที่เดิมเพื่อไปถางป่าหาที่ใหม่ เพราะไม่มีที่ป่าให้ถางเอาที่อีกแล้ว และอีกประการหนึ่งชาวบ้านที่นี้มีอาชีพการเกษตรที่มั่นคงอยู่แล้วด้วย จึงน่าจะเชื่อได้ว่านายทุนใช้เล่ห์เหลี่ยมอิทธิพลและอำนาจรัฐเข้ามาครอบครองอ้างสิทธิเหนือสิทธิในที่ดินของชาวบ้านและฟ้องขับไล่ชาวบ้านให้ออกจากที่ดิน

กระบวนการฉ้อโกงที่ดินของประชาชน มีความซับซ้อนมาก ซึ่งพอสรุปได้ว่า นายทุนรู้ข้อมูลที่ดินจะมีราคา จึงต้องการได้ที่ดินจากชาวบ้าน ใช้บาร์มีสร้างความไว้วางใจกับชาวบ้าน ต่อมาจึงประกาศรับซื้อ/บิบบซื้อที่ดิน/ปลอมเอกสารซื้อขายที่ดินจากชาวบ้านโดยอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ แล้วนำหลักฐานไปออกเอกสารที่ดินเป็นชื่อนายทุน เมื่อชาวบ้านขอออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินก็จะถูกนายทุนคัดค้าน ต่อมานายทุนนำที่ดินไปจำนอง ถูกฟ้องล้มละลาย และต่อมาพ้นจากการล้มละลาย กลับมาจัดสรรที่ดินขายให้บุคคลภายนอก แล้วทั้งนายทุนและบุคคลที่ซื้อที่ดินต่อก็ฟ้องขับไล่ชาวบ้านผู้ครอบครองที่ดินเดิม ชาวบ้านมักแพ้คดี ติดคุก นายทุนเสียชีวิต ทายาทฟ้องร้องต่อ ขบวนการฟ้องร้องยังมีอีกมากมาย นับพันคดีไม่มีวันจบสิ้น

ภาพที่ ๓ • กระบวนการสร้างหลักฐานเพื่อแย่งชิงที่ดินมาจากชาวบ้าน ๑

ภาพที่ ๔ • กระบวนการสร้างหลักฐานเพื่อแย่งชิงที่ดินมาจากชาวบ้าน ๒

ข้อสังเกตจากหลักฐานบางประการที่บ่งว่าน่าจะออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ ได้แก่การไม่รู้ตำแหน่งแปลงที่ดิน การที่ไม่มีหมุดหลักฐานอ้างอิงในพื้นที่ ไม่มีผังใบจอง ตลอดจนไม่มีการรังวัดในพื้นที่จริง อ้างหลักฐานที่ดินข้างเคียงไม่ถูกต้อง และที่สำคัญคือผู้อ่างกรรมสิทธิไม่เคยครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นมาก่อนการขอออกเอกสารสิทธิเลย

ชาวบ้านได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมหรือไม่

กระบวนการยุติธรรมในศาลไม่ได้ให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญทางสังคม เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน ต้นไม้ใหญ่ สิทธิชุมชนและพยานบุคคล แต่เน้นความสำคัญของการใช้หลักฐานทางเอกสารเป็นหลักทำให้ราษฎรเสียเปรียบในการต่อสู้คดี

นอกจากนั้นราษฎรซึ่งยากจนและต้องใช้เวลาในการทำมาหากินเลี้ยงชีพ ไม่มีเงินค่าใช้จ่ายและเวลาเพียงพอที่จะใช้ต่อสู้คดี ประกอบกับความซับซ้อนในประเด็นและหลักฐานพยานซึ่งชาวบ้านไม่เข้าใจ จึงต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายค่อนข้างมาก จึงทำให้ราษฎรขาดโอกาสและความสามารถที่จะต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียม

นอกจากนั้นชาวบ้านยังมีปัญหาการใช้ภาษาไทยกลางสื่อสารในศาล ทำให้ชาวบ้านสูงอายุและพูดได้แต่ภาษาท้องถิ่นไม่เข้าใจคำพูดที่สื่อสารกันในศาล

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

- ความไม่รู้กฎหมาย ความไม่รู้ในกฎหมายพื้นฐานหลายประการทำให้การปฏิบัติของชาวบ้านไม่เป็นที่ยอมรับในกระบวนการยุติธรรม จึงมีประเด็นน่าคิดว่าจะพัฒนาการให้คำปรึกษาแนะนำทางกฎหมายแก่ชาวบ้านเพื่อให้ชาวบ้านเข้าถึงความรู้และการบริการทางกฎหมายจากรัฐให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันอย่างไร
- การพิสูจน์หลักฐานที่ดินที่สงสัยว่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประเด็นนี้เป็นหัวใจของการตัดสินคดี ชาวบ้านร้องเรียนในเรื่องนี้ว่ากระบวนการยุติธรรมไม่ยอมพิสูจน์หลักฐานเอกสารสิทธิที่ดินที่ชาวบ้านสงสัยว่าจะ

ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะให้ชาวบ้านพิสูจน์เองแต่เมื่อชาวบ้านร้องให้รัฐตรวจสอบก็ไม่เป็นผล ชาวบ้านจึงขาดหลักฐานมาต่อสู้คดีจึงมักแพ้คดี จึงมีประเด็นน่าคิดว่าจะมีทางปรับปรุงกระบวนการและวิธีการตรวจสอบหลักฐานการได้มาของเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่สงสัยว่าจะได้มาโดยมิชอบก่อนการตัดสินคดีได้อย่างไร

- การใช้อำนาจรัฐและอิทธิพลท้องถิ่นข่มขู่ชาวบ้าน ชาวบ้านที่ไม่ร่วมมือ มักจะถูกข่มขู่ กดดันไม่ให้นำมาหากินได้สะดวก สุดท้ายก็อยู่ไม่ได้ก็ต้องทยอยขายที่ดินที่ละรายจนหมด และเหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นทั่วไปในหลายๆ พื้นที่ จึงมีประเด็นน่าคิดว่าจะเสริมสร้างกลไกการคุ้มครองหรือเสริมสร้างความคุ้มกันให้แก่ประชาชนและกลไกสื่อมวลชนช่วยเป็นปากเสียงให้ชาวบ้านไม่ให้ถูกคุกคามได้อย่างไร
- การต่อสู้คดีในศาล กระบวนการยุติธรรมต้องใช้ทั้งเงินและเวลามาก ชาวบ้านยากจนและต้องทำมาหากินไม่สามารถรับภาระได้หากต้องต่อสู้ยืดเยื้อ จึงมีประเด็นน่าคิดเกี่ยวกับกองทุนยุติธรรมว่าจะทำให้มีจำนวนเงินสนับสนุนให้มากพอและมีความคล่องตัวพอที่จะช่วยชาวบ้านให้เข้าถึงเพื่อการต่อสู้คดีได้อย่างไร
- ประเด็นอื่นๆ เช่น จะแก้ไขปัญหาคุณธรรมของนักการเมือง การทุจริตต่อหน้าที่ ตลอดจนการเยียวยาชาวบ้านที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมคดีที่ดิน